

EESTI KÕRG- JA KUTSEHARIDUSE KVALITEEDIAGENTUUR

Kutseõppe kvaliteedi hindamine

Tartu Rakendusliku Kolledži

õppekavarühmade hulgi- ja jaekaubandus, juhtimine ja haldus ning transporditeenused hindamisaruanne

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti
tuleviku heaks

„Kutsehariduse kvaliteedi hindamine ja kindlustamine“

2022

Sisukord

1. Sissejuhatus.....	3
2. Üldosa	5
3. Hulgi- ja jaekaubandus, juhtimine ja haldus, transporditeenused õppekavarühmade analüüs hindamisvaldkondade lõikes.....	10
3.1 Õppekavad ja õppekavaarendus.....	10
3.1.1 Õppekavaarendus on HJK, JH ja TT ÕKRides eesmärgistatud, süsteemne ja juhitud; õppekavasid koostatakse arvestades õppijate ja tööturu koolitusvajadust	10
3.1.2 Hinnatavate ÕKRide õppekavade moodulite rakenduskavades on õpe kavandatud arvestades õppijate eripäraga; õppesisu, õppemeetodid ja hindamiskriteeriumid toetavad õppijat õpiväljundite saavutamisel ja võtmepädevuste arendamisel	13
Järeldused	14
3.2 Õppimine ja õpetamine.....	15
3.2.1. Õppijate erialavalik on toetatud	15
3.2.2. Õpikeskkond sh materjalid, vahendid ja tehnika toetab õppijat õpiväljundite saavutamisel....	17
3.2.3. Õppekorraldus, sh praktiline töö ja praktikakorraldus lähtub õppijate ja õppevormide eripärast ja toetab õppijat õpiväljundite saavutamisel	19
3.2.4. Õppesisu, - meetodika ja hindamine, sh praktilisel tööl ja praktilal lähtub õpiväljunditest	21
3.2.5. Õppijate toetamiseks on loodud tugiteenused ja need on õppijale kättesaadavad	23
Järeldused	24
3.3 Õpetajad	26
3.3.1. Õppekavadel on vajaliku kvalifikatsiooniga õpetajad, sh praktikud ja pädevad praktikajuhendajad, õpetajatöö maht ja ametikohad on planeeritud	26
3.3.2. Õpetajate kutse-, eri- ja ametialane areng lähtub õppekavadest, õppijate vajadusest ja osapoolte tagasisidest ning eneseanalüüsist	28
Järeldused	29
4. Hindamiskomisjoni peamised järeldused hulgi- ja jaekaubandus, juhtimine ja haldus, transporditeenused õppekavarühmade osas	30

1. Sissejuhatus

Kutseõppe kvaliteedi hindamise eesmärk on toetada õppimiskeskse koolikultuuri arengut ning suurendada kutsehariduse usaldusväarsust.

Kutseõppe kvaliteedi hindamine võimaldab

- koolil saada tagasisidet õppeprotsessi kvaliteedi kohta ja soovitusi selle arendamiseks ning kasutada sõltumatu välishindamise tulemusi kooli strateegilises juhtimises;
- informeerida huvigruppe (õppijad, töömaailm, riik, ühiskond laiemalt) kutseõppe vastavusest siseriiklike nõuete, arengukavalist eesmärkide, töömaailma vajaduste ja õppijate ootustega.

Hindamiskomisjoni eesmärk on analüüsida õppe kvaliteeti õppekavarühmas ning anda analüüsi põhjal soovitusel õppe kvaliteedi parendamiseks. Hindamiskomisjoni analüüsi aluseks on õppekavarühma eneseanalüüs, õppe tulemuslikkuse näitajad õppekavarühma õppekavadel ning hindamiskülastusel kogutud andmed. Õppe kvaliteeti analüüsitakse hindamisvaldkondade kriteeriumide lõikes.

Eesti Kõrg- ja Kutsehariduse Kvaliteediagentuur (EKKA) moodustas hindamiskomisjoni, kuhu kuuluvad õppekavarühmale vastava valdkonna tööandjate esindajad ning kutseõppe eksperdid. EKKA kooskõlastas hindamiskomisjoni koosseisu kooliga. EKKA juhataja korraldusega kinnitati hindamiskomisjoni koosseis:

Marika Merilai	kutseõppe ekspert, komisjoni esimees; alates 2018 Kaubanduse Kutseksamikeskus MTÜ; kutsekomisjoni töö juhtimine. 2000-2016 Eesti Kaupmeeste Liidu tegevdirektor; 2011-2016 Lääne-Viru RKK lektor; 2015 tänaseni Tallinna THK lektor, osalenud kaubanduse valdkonna kutsestandardite koostamise töögruppides 2003 kuni tänaseni.
Janne Kerdo	kutseõppe ekspert, komisjoni sekretär; alates 2018 vabakutseline lektor; Kerdo ja Partnerid OÜ juhatuse liige; valdkonna kutseõpetaja ja praktikajuhendaja alates 2002; täienduskoolitaja (büroootõtaja koolitus, dokumentitöö korraldus jne)
Liisa Mäemets	kutseõppe ekspert; Hariduslabor OÜ juhataja, haridusmentor 2020 - tänaseni projektijuht; 2017-2020 Haridus- ja Teadusministeerium, "Kaasaegse ja uuendusliku õppevara arendamine ja kasutuselevõtt" programmi juht; 2014-2016 Põhja-Eesti Rajaleidja keskus, juhataja asetäitja; 2008-2010 Eesti Kutseõppeasutuste Kvaliteediauhinna assessor.
Illimar Paul	tööandjate esindaja; Sensei OÜ juhataja (2003-...); Maersk Logistics Eesti AS juhataja (2000-2003); logistika ja tarneahelate juhtimise alal täienduskoolitaja, osalenud kutse- ja kõrghariduse hindamiskomisjonides
Maiki Udam	kutseõppe ekspert; Tartu Ülikooli kvaliteedinõunik, hariduskonsultant Haridusteaduste doktor TLÜ 2015; 2020 - 2022 Tartu Ülikooli rektoraadi büroo, kvaliteedinõunik; 2018 - 2021 EU projekti "EMPLOYMENT AND VOCATIONAL EDUCATION AND TRAINING IN BELARUS" elukestva õppe strateegia ja kutseõppe kvaliteeditagamise strateegiate väljatöötamise koordineerimine; 2009 - 2018 EKKA, arendus- ja rahvusvahelise koostöö juht, projektijuht

Hindamisprotsessi ja külastuse kirjeldus

Tartu Rakendusliku Kolledži (edaspidi Tartu RK) hulgi- ja jaekaubanduse, juhtimise ja halduse ning transporditeenuste õppekavarühmade (edaspidi ÕKR) hindamiseks moodustatud hindamiskomisjoni liikmed on läbinud EKKA korraldatud kutseõppe kvaliteedi hindamise koolituse. Komisjoni liikmed töötasid läbi kooli eneseanalüüsi aruande ning täpsustasid ja arutlesid komisjoni veebikohtumistel tekkinud tähelepanekuid ja küsimusi ning igal kohtumisel lepitati kokku edasised tegevused. Lisaks leppis komisjon kokku selles, missuguseid lisadokumente koolist täiendavalt soovitakse (õpetajate eneseanalüüsi vorm, "Õppija praktikapäeviku" vorm, transporditeenuste praktikapäeviku näidis). Hindamiskülastust

ettevalmistava koosoleku käigus koostas komisjon esialgse külastuskava, mis kooskõlastati kooli ja EKKAg. Komisjoni liikmed leppisid kooli eneseanalüüsi aruande põhjal kokku täpsustamist vajavad teemad ning sellekohased küsimused iga vestluse jaoks. Komisjonis lepiti kokku tööjaotus ja ülesanded hindamiskülastuse ajaks.

Hindamiskülastus toimus 30.03.2022. Komisjon viis läbi kõik ajakavas kokku lepitud vestlused ja tutvus kooli esitatud dokumentidega. Komisjon tutvus kooli õppekavarühma õpikeskkonnaga, sh õppetöös kasutatavate seadmete ja vahenditega ning külastas õppetöö/praktilise töö tegevusi.

Hindamiskülastus toimus veebikohtumistena ja külastusega Tartu RKs, et saada ülevaade hinnatavate õppekavarühmade õpikeskkonnast, eelkõige praktiliseks tööks mõeldud ruumidest. Komisjoni liikmete kohtumised toimusid järgnevatel aegadel:

- 21.03.2022 – veebivestlus transporditeenuste õppekavarühma erialade praktikakoha poolsete praktikajuhendajatega (Kaupmees & Ko AS Tartu, OÜ TMB Element, Enics Eesti AS) ja vilistlastega;
- 22.03.2022 – veebivestlus hulgi- ja jaekaubanduse õppekavarühma erialade praktikakoha poolsete praktikajuhendajatega (Tulundusühistu Tartu Tarbijate Kooperatiiv, Ringtee Selver AS Selver, KPG Kaubanduse OÜ Tartu MAGAZIINI, Euronics kauplus AS Metaan) ja vilistlastega;
- 23.03.2022 – veebivestlus juhtimine ja haldus õppekavarühma erialade praktikakoha poolsete praktikajuhendajatega (AS Postimees, AS A. Le Coq, CO-Owner) ja vilistlastega;
- 28.03.2022 – veebivestlus haridustehnoloogiga;
- 30.03.2022 – kooli külastus.

Komisjon valmistas ühistööna ette memod iga külastusvestluse kohta, kuhu koondati kooli aruande põhjal tekkinud küsimused ja täpsustussoovid ning määras igale vestlusvoorule vastutaja/vestluse juhi ning memo koostaja. Vastutajad määrati vastavalt komisjoni liikmete taustale ja kogemustele ning seostele vestlusvoorude teemadega. Komisjon viis läbi kõik ajakavas kokkulepitud vestlused ja tutvus kooli esitatud dokumentidega.

Kooli külastus ja sellele eelnenud veebivestlused kulgesid latusalt, sest oli kooli poolt hästi ette valmistatud, vestlustel osalejad tundsid oma vastutusvaldkonda ja olid kohtumiseks ette valmistunud. Probleeme ei esinenud. Külastusele järgneval komisjoni koosolekul lepiti kokku ülesanded ja tööjaotus aruande kirjutamisel ning komisjoni arvamuste põhjal koostati aruande esmane variant. Komisjon arutas liikmete seisukohti ja jõudis koostöös ühistelemisele järeldustele, mis väljenduvad aruandes.

EKKA esitas esmase aruande koolile 04.05.2022. Koolil ei olnud aruandele täpsustusi ega kommentaare. Komisjon esitas lõpparuande EKKALE 18.05.2022.

2. Üldosa

Kooli kontaktandmed:

kooli juht: Raini Jõks, Tartu Rakendusliku Kolledži direktor

kooli aadress: Kopli 1, Tartu 50115

telefon: +372 736 1810

e-post: info@voco.ee

koduleht: <https://voco.ee>

hindamise korralduse kontaktisik koolis: Sirje Koido, äri ja kaubanduse osakonna juhataja

kontaktid: telefon +372 736 1976, e-post: sirje.koido@voco.ee

Kooli lühitutvustus

Alates 1. jaanuarist 2022 kannab Tartu Kutsehariduskeskus nime Tartu Rakenduslik Kolledž ([Tartu RK](#)). Tartu RK eelkäijaks on Tartu Kutsehariduskeskus, mis moodustati 1. septembril 2002. aastal Tartu Ehitus- ja Kergetööstuskooli (asutatud 1944), Tartu Tööstuskooli (1922), Tartu Teeninduskooli (1984) ja Tartu Õppekeskuse (1970) ühendamisel. 1. septembril 2004 suleti Kallaste Kutsekeskkool ning tegevused anti üle Tartu KHKle.

Tartu RK on Eesti suurim kutse- ja täiendõppekeskus, mille põhitegevuseks on kutseõppes taseme- ja täiendusõppe läbiviimine. Tartu RK tegevuse aluseks on põhimäärus, kutseõppeasutuse seadus, täiskasvanute koolituse seadus ning nendest tulenevad õigusaktid ja kooli arengukava. Eneseanalüüsi perioodil oli kooli ja õppekavarühmade tegevuste aluseks kooli arengukava aastateks 2014-2018 ja kooli arengukava aastateks 2019-2023. Viimane kinnitati Tartu Linnavalitsuse määrusega 2018. aastal.

KOOLI VISIOON: Tartu KHK on oma laia haardega juhtiv ja mitmekülgseim hariduskeskus Eestis.

KOOLI MISSIOON: Luua võimalused tuleviku töö oskustega meistrite kujunemiseks.

PÕHIVÄÄRTUSED: individuaalsus, uuenduslikkus, loovus, meisterlikkus, koostöö.

Arengukava elluviimiseks on 4 strateegilist eesmärki:

E 1. Õppija individuaalsust, huvisid, vajadusi ja võimalusi arvestav paindlik kutseõpe.

E 2. Koolipere loob ja õpib mitmekülgses koostöös.

E 3. Elukestva õppe võimalused vastavad töömaailma vajadustele.

E 4. Õpikeskkond on kaasaegne ja avatud.

Hinnatavad õppekavarühmad

Äri ja kaubanduse osakonna alla kuuluvad kolm õppekavarühma: hulgi- ja jaekaubandus, juhtimine ja haldus, transporditeenused.

Tabel 1. Hinnatavad õppekavad

ÕKR Õppekavad perioodil	Õppekavad perioodil 2016-2021	Õppetase	Õppevormid	ÕKR õppekavade eest vastutav isik
Hulgi- ja jaekaubandus	185797 E-kaubanduse spetsialist maht 60 EKAP Kehtiv alates 2017	442-neljanda taseme kutseõppe esmaõpe Õppekava ja rakenduslava	töökohapõhine õpe 2017/2018, 2018/2019, 2020/2021 koolipõhine õpe alates 2019/2020	Diana Eller meisterõpetaja diana.eller@khk.ee
	109327 Müügiesindaja maht 80 ÕN ehk 120	412- kutseõpe keskariduse baasil	koolipõhine õpe 2011/2012, viimane vastuvõtt 2014/2015	Diana Eller meisterõpetaja diana.eller@khk.ee

	EKAP Kehtiv alates 2011			
	138979 Müügiesindaja maht 120 EKAP Kehtiv alates 2015	452-viienda taseme kutseõppe esmaõpe Õppekava ja rakenduskava	koolipõhine õpe alates 2015/2016, viimane vastuvõtt 2020/2021	Diana Eller meisterõpetaja diana.eller@khk.ee
	221824 Müügiesindaja maht 90 EKAP Kehtiv alates 2021	452-viienda taseme kutseõppe esmaõpe Õppekava ja rakenduskava	koolipõhine õpe alates 2021/2022	Diana Eller meisterõpetaja diana.eller@khk.ee
	103244 Müügikorraldus maht 80 ÕN ehk 120 EKAP Kehtiv alates 2010	412- kutseõpe keskhariduse baasil	koolipõhine õpe 2010/2011, viimane vastuvõtt 2015/2016	Edda Sõõru
	134457 Müügikorraldaja maht 120 EKAP Kehtiv alates 2016	452-viienda taseme kutseõppe esmaõpe	koolipõhine õpe 2016/2017, töökohapõhine õpe 2017/2018, viimane vastuvõtt 2018/2019	Edda Sõõru
	210458 Müügikorraldaja maht 120 EKAP Kehtiv alates 2019	452-viienda taseme kutseõppe esmaõpe Õppekava ja rakenduskava	töökohapõhine õpe 2019/2020, 2020/2021 koolipõhine õpe 2021/2022	Vaike Vetka vanemõpetaja vaike.vetka@khk.ee
	103078 Müüja 120 ÕN ehk 180 EKAP Kehtiv alates 2010	411- kutsekeskharidusõpe	koolipõhine õpe 2010/2011, viimane vastuvõtt 2015/2016	
	141082 Müüja- klienditeenindaja, 180 EKAP Kehtiv alates 2016	441-neljanda taseme kutseõppe esmaõpe (kutsekeskharidusõpe) Õppekava ja rakenduskava	koolipõhine õpe 2016/2017, 2017/2018, 2018/2019 2019/2020 (viimane vastuvõtt)	Vaike Vetka vanemõpetaja vaike.vetka@khk.ee
	138237 Müüja- klienditeenindaja, 60 EKAP Kehtiv alates 2016	442- neljanda taseme kutseõppe esmaõpe	töökohapõhine õpe 2015/2016	Vaike Vetka vanemõpetaja vaike.vetka@khk.ee
Juhtimine ja haldus	143838 Ärikorralduse spetsialist 120 EKAP Kehtiv alates 2016	452-viienda taseme kutseõppe esmaõpe Õppekava ja rakenduskava	koolipõhine õpe alates 2016/2017, töökohapõhine õpe alates 2017/2018	
	103075 Ärikorraldus 80 ÕN ehk 120 EKAP Kehtiv alates 2010	452-viienda taseme kutseõppe esmaõpe	koolipõhine õpe alates 2010/2011, viimane vastuvõtt 2015/2016	Külliki Vaske
	141081 Väikeettevõtja 120 EKAP Kehtiv alates 2016	452-viienda taseme kutseõppe esmaõpe	koolipõhine õpe 2016/2017	Helvi Teigar
Transporditeenused	214903 Laojuht 30 EKAP kehtiv alates 2020	453- viienda taseme kutseõppe jätkuõpe Õppekava ja rakenduskava	koolipõhine õpe	Tiina Kraav vanemõpetaja tiina.kraav@khk.ee
	85208 Laohoidja 120 ÕN ehk 180EKAP kehtiv alates 2009	441-neljanda taseme kutseõppe esmaõpe (kutsekeskharidusõpe)	koolipõhine õpe 2009/2010, viimane vastuvõtt 2014/2015	Tiina Kraav vanemõpetaja tiina.kraav@khk.ee
	136677 Laotöötaja	441-neljanda taseme kutseõppe esmaõpe	koolipõhine õpe 2015/2016,	Tiina Kraav vanemõpetaja

	180 EKAP Kehtiv alates 2015	(kutsekeskharidusõpe)	viimane vastuvõtt 2019/2020	tiina.kraav@khk.ee
	219943 Laotöötaja 180 EKAP Kehtiv alates 2021	441-neljanda taseme kutseõppe esmaõpe (kutsekeskharidus- õpe) õppekava ja rakenduskava	koolipõhine õpe	Tiina Kraav vanemõpetaja tiina.kraav@khk.ee
	128077 Logistiku abi 90 EKAP Kehtiv alates 2014	441-neljanda taseme kutseõppe esmaõpe	koolipõhine õpe 2014/2015, viimane vastuvõtt 2020/2021	Tiina Kraav vanemõpetaja tiina.kraav@khk.ee
	114177 Logistik 60 ÖN Kehtiv alates 2012	412- kutseõpe keskhariduse baasil	koolipõhine õpe 2012/2013, viimane vastuvõtt 2013/2014	Tiina Kraav vanemõpetaja tiina.kraav@khk.ee
	216884 Logistik 60 EKAP Kehtiv alates 2021	453- viienda taseme kutseõppe jätkuõpe õppekava ja rakenduskava	koolipõhine õpe, vastuvõtt alates 2021/2022	Anni Leosk kutseõpetaja anni.leosk@khk.ee
	222802 Veokorraldaja-logistik 90 EKAP Kehtiv alates 2021	442-neljanda taseme kutseõppe esmaõpe õppekava ja rakenduskava	koolipõhine õpe, vastuvõtt alates 2021/2022	Tiina Kraav vanemõpetaja tiina.kraav@khk.ee
	218283 Veokorraldaja-logistik 180 EKAP Kehtiv alates 2021	441-neljanda taseme kutseõppe esmaõpe (kutsekeskharidusõpe) õppekava ja rakenduskava	koolipõhine õpe, viimane vastuvõtt alates 2021/2022	Anni Leosk kutseõpetaja anni.leosk@khk.ee

Ülevaade õppekavadel õppijate arvudest

Õppijate arvult on Tartu RK Eesti suurim kutseõppeasutus, seisuga 10.11.2021 õppis tasemeõppes 3106 õppijat, s.o 12% Eesti kutseõppeasutuste õppijate koguarvust. Õppijate arv koolis on aastatel 2016-2018 näidanud langevat trendi, alates 2019. aastast on olnud tõusva trendiga. 2021. aastal on jõutud 2015. aasta tasemeni.

Hulgi- ja jaekaubanduse ÕKRis õppijate arv on aruandeperioodil kahanenud ja 2021. aastal oli õppijaid 109, mis on 70% 2017. aasta tasemest. Vähenenud on müügikorraldaja ja müüja-klienditeenindaja erialal õppijate arv, samas on kasvanud õppijate arv e-kaubanduse spetsialisti erialal ja stabiilne on müügiesindaja õppekaval.

Juhtimise ja halduse ÕKRis õppijate arv on suhteliselt stabiilne, v.a 2018/2019, kui õppijaid oli nii koolipõhises kui ka töökohapõhises õppes. 2021. aastal oli õppijaid 52.

Transporditeenuste ÕKRis õppijate arv alates 2018/2019 on kasvamas ja aastaks 2021 ületas õppijate arv taas 100 (nii ka 2017. aastal).

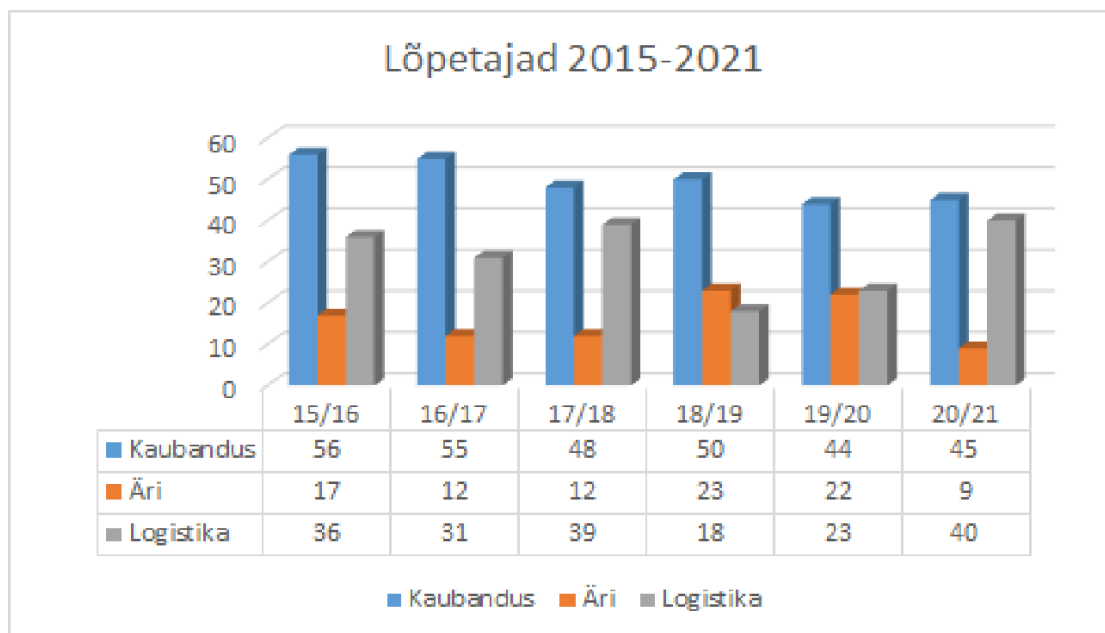
Tabel 2. Õppijate arv õppekavadel (HaridusSilm 30.11.2021)

Õppekava nimetus	2015/ 2016	2016/ 2017	2017/ 2018	2018/ 2019	2019/ 2020	2020/ 2021
E-kaubanduse spetsialist, tase 4			16	15	31	34
Müügiesindaja, tase 5		44	37	35	32	33
Müügiesindaja, kutseõpe keskhariduse baasil	67	13				
Müügikorraldaja, tase 5		29	66	55	31	28

Müügikorraldus, kutseõpe keskhariduse baasil	70	26	3			
Müüja-klienditeenindaja, tase 4, (kutsekeskharidusõpe)		14	22	33	29	14
Müüja-klienditeenindaja, tase 4, kutseõppe esmaõpe		8				
Müüja (kutsekeskharidusõpe)	43	22	11			
Hulgi- ja jaekaubandus kokku	180	156	155	138	123	109
Ärikorralduse spetsialist, tase 5		16	53	71	45	52
Ärikorraldus, tase 5	38	14				
Väikeettevõtja, tase 5		12	5	2		
Juhtimine ja haldus kokku	38	42	58	73	45	52
Laojuht, tase 5						17
Laotöötaja, tase 4, (kutsekeskharidusõpe)	19	28	35	35	43	30
Laohoidja, tase 4, (kutsekeskharidusõpe)	43	19	3			
Logistiku abi, tase 4	44	54	50	38	40	53
Logistik	2					
Transporditeenused kokku	108	101	88	73	83	100
Kõik hinnatavad ÕKRid kokku	326	299	301	284	251	261

Lõpetajate arv (joonis 1) on hinnataval perioodil varieeruv:

- hulgi- ja jaekaubanduse ÕKRis on lõpetajate arv vähenenud seoses huvi langusega valdkonnas õppima asumisega;
- juhtimise ja halduse ÕKRis kasvas 2018/2019 ja 2019/2020 lõpetajate arv seoses sellega, et lisaks koolipõhistele õppijatele lõpetasid töökoahapõhises õppevormis õppijad. 2021. aastal lõpetasid ühe koolipõhise õppegrupi õppijad;
- transporditeenuste ÕKRis on peale õppijate arvu langust 2018/2019 jõutud aastaks 2021 suurima lõpetajate arvuni ja seda seoses uuel erialal laojuht õppijate lõpetamisega.

Joonis 1. Lõpetajad hulgi- ja jaekaubanduse (kaubandus), juhtimise ja halduse (äri), transporditeenuste (logistika) õppekavariühmades aastatel 2015-2021 (HaridusSilm 07.12.2021)

Hinnatavates ÕKRides töötatakse välja ja viiakse läbi **täienduskoolitusi**. Tartu RK koolitus- ja nõustamiskeskus pakub aktiivselt erineva mahuga koolitusi tööalaseks arenguks. Lähtuvalt arengukavast on kooli eesmärk olla nii õppija kui ka tööandja esimene valik täienduskoolituse pakujate seas. Koolitusi viivad läbi nii kooli kutseõpetajad kui professionaalid valdkonna ettevõtetest. Koolituste väljatöötamine käib koostöös õpetajate, osakonnajuhataja, tellijate ja ettevõtetega ning samuti küsitakse soove kursustel osalejate käest. Õppekavade koostamise aluseks on valdkonna kutsestandardid, kooli tasemeõppe õppekavad ja kliendi vajadused (tellimuskoolitused). Hulgi- ja jaekaubanduse ning ärinduse ja halduse õppesuunal täienduskoolituste korraldamisel toimub tihe koostöö koolitusjuhiga. Transporditeenuste valdkonna täienduskoolitusi pakutakse äri ja kaubanduse osakonna ning ka ehitus- ja puiduosakonna raames. Tasulistest koolitustest on populaarseim tõstukijuhikoolitus.

Tartu RK eneseanalüüsi andmetel **hinnatavates ÕKRides on hindamisperioodidel sisseviidud olulisemad muudatused:**

- Arengukava koostamisel on välja töötatud strateegilised eesmärgid, mis arvestavad õppija individuaalsust, huvisid, vajadusi ja võimalusi.
- Koostati müügiesindajate uus õppekava 90 EKAPit (1,5 aastat) kutsestandardi alusel (varasemalt kutsestandard puudus ja õppekava maht oli 120 EKAPit ehk 2 aastat).
- Koostöös tööandjatega sündis e-kaubanduse spetsialisti õppekava.
- Koostöö arendamine valdkonna õpetajate vahel ühiste õppematerjalide, praktiliste tööde ja nende hindamise valdkonnas, ülekoolilistel häkatonidel osalemine ja korraldamine, praktilise õppe laialdasem kasutamine.
- Õppijatele, kes ei ole saanud regulaarselt erinevatel põhjustel osa võtta kontaktõppest, on jagatud häid õppematerjale, praktilisi ülesandeid kodus ülesannete lahendamiseks ning kasulikke linke iseseisvaks õppimiseks eesmärgiga vähendada väljalangevust.
- Ülekooliliselt on pakutud välja valikmoodul "Väikeettevõtlus", mida on võimalik edaspidi rakendada valikmoodulina ka kõikides osakondades ja õppegruppides eraldi.
- Õpetajate stažeerimise süsteem on juurutatud. Õpetajatel on võimalik minna stažeerima ka välisriikidesse.
- Koostöö tihendamine ettevõtetega ja nende kaasamine igapäevasesse õppeprotsessi. Ettevõtted võtavad vastu õppijaid õppekäikudele, leitakse inimesed praktikantidele juhendajateks, osaletakse võistluste žüriis, antakse praktikuna koolitusi jne.

3. Hulgi- ja jaekaubandus, juhtimine ja haldus, transporditeenused õppekavarühmade analüüs hindamisvaldkondade lõikes

Hindamisvaldkonnad on:

- õppekavad ja õppekavaarendus,
- õppimine ja õpetamine,
- õpetajad.

3.1 Õppekavad ja õppekavaarendus

Analüüs

Hindamiskriteeriumid

1. õppekavaarendus on eesmärgistatud, süsteemne ja juhitud; õppekavasid koostatakse ja arendatakse arvestades õppijate ja tööturu koolitusvajadust;
2. õppekavade moodulite rakenduskavades on õpe kavandatud arvestades õppijate eripäraga, õppesisu ja -meetodid ning hindamiskriteeriumid ja -meetodid toetavad õppijat õpiväljundite saavutamisel ja võtmepädevuste arendamisel.

3.1.1 Õppekavaarendus on HJK, JH ja TT ÕKRides eesmärgistatud, süsteemne ja juhitud; õppekavasid koostatakse arvestades õppijate ja tööturu koolitusvajadust

Komisjon tugineb oma analüüsis järgmistele infoallikatele: õppekavarühmade eneseanalüüsi aruanne; videovestlused vilistlastega, praktikakohtade esindajatega, haridustehnoloogi ja tugikeskuse juhiga ning koolikülalastel vestlused õppijatega, kutseõpetajate, osakonna juhataja, direktori asetäitja õppealal ja õppekorralduse juhiga; ÕKR dokumentatsioon; kooli arengukava ja tegevuskava.

Õppekavaarenduses lähtub kool arengukava eesmärkidest; valdkonna, piirkonna ning tööturu olukorra kaardistustest; prognoosidest ja strateegia dokumentidest, samuti OSKA raportitest. Vestlusest kutseõpetajatega selgus, et aruannete ja strateegiadokumentide koostamisse on kaasatud kogu osakonna personal. Eesmärkide täitmist hinnatakse sisehindamisel, mis on süsteemne ja regulaarne tegevus, rakendades Total Quality Management (TQM-i) põhimõtteid ja järgides PDCA (Plan-Do-Check-Act) tsüklit. Õppekavaarendus ja uute õppekavade koostamine on Tartu RK äri ja kaubanduse osakonna õppekavarühmade eesmärgistatud, süsteemne ja juhitud ning asjakohane. Näiteks on uuendatud mitmeid õppekavasid seoses kutsestandardite uuendamisega (müügiesindaja, veokorraldaja-logistik jt). Komisjon toetab õppijate ja vilistlaste arvamust, et õppekavade valik on hinnatavates ÕKRides mitmekesine ning võimaldab saada vajalikku ettevalmistust, et asuda tööle valdkonnaga seotud põhikutsealadel.

Õppekavaarendus on pidev protsess, mille eesmärgiks on pakkuda õppijatele tööturu vajadustele vastavaid paindlikke õpivõimalusi ning kvaliteetselt õpet, mida kinnitasid vestlustel nii kutseõpetajad ja õppijad kui ka praktikakohtade esindajad ja vilistlased ning mis paistab silma ka hinnatavate ÕKRide rakenduskavadesest ja Tartu RK eneseanalüüsist. Õppekavaarendust koordineerib ja üldist korraldust juhib osakonna juhataja, õppekava sisulist arendust juhib kutseõpetaja, kes on õppekava eest vastutav isik. Lisaks kooli õppekavaarendusele osalevad Tartu RK kutseõpetajad Kutsekoja juurde moodustatud kutsestandardite

väljatöötamise töögruppide töös ja koolidevahelistes õppekavaarenduses ning kutsekeskhariduse riikliku õppekava koostamises. Kutsestandardite koostamises osalemine annab tugeva ettevalmistuse õppekavade koostamiseks ja koolidevaheliseks koostööks ning võistlusel “Noor Meister” osalemiseks.

Tartu RK pakub erineva mahuga täienduskoolitusi eesmärgiga olla piirkonnas nii õppija kui ka tööandja esimene valik. Koolitusi viivad läbi kooli kutseõpetajad ja valdkonna ettevõtete esindajad. Hinnatavates ÕKRides koostatakse ja viiakse läbi täienduskoolitusi ESF projektide raames. Täienduskoolituse õppekavadest on rakendatud nt müüja-klienditeenindaja koolitus, e-poe loomine, kuidas turundada, kuidas luua koduleht, andmeanalüüs ja aruandlus, töstukijuhid koolitus jm. Täienduskoolituse õppekavade loomiseks uuritakse ettevõtete, piirkonna elanikkonna ja Töötukassa vajadusi. Tegevus kuulub koolitusjuhi töövaldkonda ning täienduskoolituse raames pakutavaid õppekavasid koostatakse ja arendatakse koostöös osakonna juhi ja kutseõpetajatega.

Komisjon nõustub praktikakohtade esindajate soovitusel parendada rakenduskavades põhiõpingute ja võtmepädevuste omandamise sidusust, et praktiliselt paremini toime tulla. Praktikajuhendajate töös praktikantidega esineb olukordi, kus praktikantidel jääb puudu oskusi enese- ja teiste juhtimises, meeskonnatöös, minapildi avardamises, vaimsete pingetega toimetulekus, suhtlemispsühholoogias jmt. Komisjoni hinnangul võib see tuleneda ka Covid-19 perioodist. Komisjon soovib kaaluda suhtlemispsühholoogia vm samalaadse teema lisamist näiteks moodulisse “Õppimine kutsekoolis”.

Komisjoni hinnangul on õppekavaarendus hulgi- ja jaekaubanduse, juhtimise ja halduse ning transporditeenuste ÕKRides eesmärgistatud, süsteemne ja juhitud; õppekavasid koostatakse arvestades õppijate ja tööturu koolitusvajadust.

Õppekavarühm: Hulgi- ja jaekaubandus (HJK)

HJK ÕKRis on kasutusel järgmised õppekavad: müügikorraldaja (aluseks kutsestandard “Müügikorraldaja, tase 5”), müügiesindaja (aluseks kutsestandard “Müügiesindaja, tase 5”), e-kaubanduse spetsialist ja klienditeenindaja kaubanduses (aluseks kutsestandard “Klienditeenindaja kaubanduses, tase 4”). Nimetatud õppekavad vastavad kutsestandardite nõuetele (v.a e-kaubanduse spetsialisti õppekava, mille osas ei ole kutsestandardit). Õppekavaarenduses arvestatakse piirkonna vajadusi ja tööandjate arvamusi. Näiteks vestlusel tõi kutseõpetaja välja erinevate praktikute koostöösse kaasamise (Tartu Coop, Selver), mille tulemusena on täiendatud rakenduskavas hindamisülesandeid ja rakendatud tundide läbiviimist kaubandusettevõtetes. Vestluses tööandjate esindajatega, samuti õppijate ja vilistlastega sai kinnitust asjaolu, et HJK õppekavad katavad kõiki kaubandusettevõtte töö valdkondi. Hindamisperioodil on muutunud klienditeenindaja kaubanduses, müügikorraldaja kutsestandardid ja koostati müügiesindaja kutsestandard, mille alusel töötati välja uus müügiesindaja õppekava, mis on 90 EKAPit, kompaktsem, süsteemse ülesehitusega ja täiendatud vajalike valikmoodulitega ettevalmistusteks kutseksamiks.

E-kaubanduse spetsialisti õppekava on koostatud tulenevalt tööturu vajadustest koostöös kooli, e-kaubanduse liidu ja tööandjate esindajatega. Õppetööd viiakse läbi alates 2017. Müügiesindaja õppekaval õpetatakse alates 2011. aastast. Hindamisperioodil oli kasutusel kaks õppekava: 2015-2020 toimus õpe tööandjate toetuskirja alusel koostatud õppekaval 120 EKAPit kestusega 2 aastat ning alates 2021. aasta sügisest 2020. aastal kehtima hakanud kutsestandardi alusel koostatud õppekava 90 EKAPit kestusega 1,5-aastat. Lühem õppekava on kompaktsem, vastavuses uue kutsestandardiga ning loob osakonna juhataja ja kutseõpetaja arvates eeldused ja võimalused enam kasutada individuaalsete õppekavade koostamist, eesmärgiga vähendada õpingute katkestajate arvu.

Müügikorraldaja kaheaastase õppekava alusel õpetatakse alates aastast 2004. Õppekavaarenduses on toimiv koostöö järgmiste kutseõppeasutustega: Pärnumaa Kutsehariduskeskus, Tallinna Teeninduskool, Tallinna Tööstushariduskeskus ja Järvamaa Kutsehariduskeskus, mille tulemusena on kooskõlastatud õppekavade mahud ja täpsustatud teemad. Ka müüja-klienditeenindaja (kutsestandard klienditeenindaja

kaubanduses) õppekavaarenduses on pikaajaline koostöö teiste kutseõppeasutustega, kuid Tartu RK on otsustanud vähese huvi tõttu eriala vastu alates 2020. aastast enam mitte võtta vastu kutsekeskhariduse õppesse. Viimane lend lõpetab kevadel 2022. Samas on koostöös tööandjate esindajatega kavas klienditeenindaja töökohapõhise õppe arendamine või lühemate kursuste korraldamine (nn õpiampsud). Näiteks kinnitasid kutseõpetaja ja praktikakoha esindaja, et võimalusel luuakse ettevõtte töötajatest grupp, kes õpiks üheaastases õppes.

HJK ÕKRis kavandatakse koostada lühikesi jätku-õppekavasid. Näiteks kaalutakse töömaailma esindajate ettepanekul tehnilise müügiinseneri õppekava loomist. Mitmeid teemasid oleks vajalik õpetada kooliüleselt ning äri ja kaubanduse osakond oleks siinjuures ettevõtluse kompetentsikeskuseks. Vestluses kinnitasid kutseõpetajad ja haridustehnoloog, et plaanis on teha ülekoolilisi e-kursuseid (nt mitmetes õppekavades rakendatav klienditeeninduse teema vm), mis oleks omakorda ka rahaliste vahendite kokkuhoid. Haridustehnoloogiga vestlusel selgus, et üheks suunaks on, et teatud valikkursused on 100%-liselt e-kursustena.

Õppekavarühm: Juhtimine ja haldus (JH)

JH ÕKRis on kasutusel järgmised õppekavad: ärikorraldus (aluseks kutsestandard "Ärikorralduse spetsialist, tase 5") ja väikeettevõtja (aluseks kutsestandard "Väikeettevõtja, tase 5"). Nimetatud õppekavad vastavad kutsestandardite nõuetele ning on arvestavad piirkonna õppijate vajadusi. Näiteks, kuna huvi ärikorralduse eriala vastu on olnud suur, siis 2017/2018. õppeaastast avati esimene töökohapõhine õppegrupp spetsialiseerumisega klienditeenindusele, järgmisel õppeaastal olid spetsialiseerumised tootmisele ja teenindusele. Koolipõhise õppegrupi spetsialiseerumine on olnud ostutoimingutele. Õppekavaarenduses on arvestatud õppijate soove, nt õppijate toetamiseks on välja töötatud valikmoodulid e-portfoolio koostamine, ettevalmistus kutseeksami sooritamiseks, õppimine kutsekoolis. Õppijate soovile vastu tulles on lisatud rahvusvahelise turunduse, kultuuridevahelise kommunikatsiooni teemad ja turunduse praktikum. Rahvusvahelise kogemuse valikmoodul on lisatud eeskätt, et innustada ja toetada praktika sooritamist Eestist väljaspool. Seda võimalust kasutasid õppijad ostutoimingute mooduli praktika läbimisel Tšehhi ja Soome vabariigis.

Väikeettevõtja õppekava on rakendatud 2016/2017. õppeaastast koolipõhises sessioonõppe õppevormis. Õppetöö toimus sessioonõppena kahel päeval nädalas. Eneseanalüüsis on toodud, et Tartu linnas pakutakse rohkearvuliselt lühemaajalisi ettevõtluse koolitusi ja õppe läbiviimise käigus selgus, et õppijad on huvitatud lühemast õppeperioodist. Seetõttu otsustati 2018. aastal uut kursust väikeettevõtja erialal mitte avada. Kool on arvamisel, et väikeettevõtja tase 5 õppekava taas rakendamine on mõeldavam, õppijatele huvipakkum ja õpitulemustelt edukam juhul, kui õppeaega saab lühendada ühe aastani. Väikeettevõtja õppekava alusel loodi uus valikmoodul väikeettevõtlus (3 EKAP), eesmärgiga luua õppijatele võimalus mõista väikeettevõtluse olemust ja toimimist, näha ettevõtlust kui ühte alternatiivi oma karjääri kujundamisel.

Õppekavarühm: Transporditeenused (TT)

Transporditeenuste erialal toimub vastuvõtt järgmistel õppekavadel:

- Laotöötaja - 4. tase kutsekeskharidusõpe, koolipõhine õpe (kutsestandard "Laotöötaja, 4 tase" uuendati 2020, rakenduskava uuendatud riikliku õppekava alusel 2021);
- Veokorraldaja-logistik - 4. tase kutsekeskharidusõpe, koolipõhine õpe (õppekava lühendatud 90 EKAPile, rakenduskava uuendatud riikliku õppekava alusel 2021);
- Laojuht - 5. tase jätkuõpe, koolipõhine õpe (uus avatud õppekava 2020);
- Logistik - 5. tase jätkuõpe, koolipõhine õpe (uus avatud õppekava 2021).

Transporditeenuste valdkonna õppekavade arendamisel lähtutakse kutsestandarditest, OSKA raportist ja eriala kutsealaühingu PROLOG (Eesti Ostu- ja Tarneahelate Juhtimise Ühingu MTÜ) suunistest tööturu vajaduste kohta. 5. taseme õppekavade loomine logistika valdkonnas oli kooskõlas valdkondlike

eesmärkidega kooli arengukavas ning tuginedes vestlustele kutseõpetajate ja osakonnajuhiga on uute õppekavade rakendamine läinud edukalt ja esimeste õppe lõpetanute tagasiside positiivne. 2022. aastal lõpetavad kehtivuse laotöötaja, laojuhi, veokorraldaja-logistik kutsestandardid ning luuakse uued kutsestandardid, mille alusel on vajadus uuendada vastavaid õppekavasid ja rakenduskavasid. Huvi valdkonnas õppimise vastu on suur, kuigi oluline vähenemine on olnud põhikooli baasil õppijate seas.

Täienduskoolitusi on äri ja kaubanduse osakonna ÕKRides perioodil 2018-2020 arvuliselt kõige rohkem läbi viidud transporditeenuste erialal. Enim on pakutud täiendusõppena töstukijuhikoolitust (mahuga 10-18 tundi) ning toimunud on ka kahele õppegrupile mahukas laotöötaja-töstukijuhikoolitus (mahuga 120 tundi). Täienduskoolitusi viivad läbi nii kutseõpetajad kui praktikud ettevõtetest (nt töstukijuhikoolitus).

3.1.2 Hinnatavate ÕKRide õppekavade moodulite rakenduskavades on õpe kavandatud arvestades õppijate eripäraga; õppesisu, õppemeetodid ja hindamiskriteeriumid toetavad õppijat õpiväljundite saavutamisel ja võtmepädevuste arendamisel

Moodulite rakenduskavad on õppetöö läbiviimise alusdokumendiks. Kõik hinnatavad õppekavad põhinevad kutsestandarditel (v.a e-kaubanduse spetsialist), rakenduskavad vastavalt kutsestandardite tegevusnäitajatele. Moodulite rakenduskavade koostamisel on kaasatud kutseõpetajad, kes vastavad moodulit õpetavad. Õpetajad saavad tagasisidet praktika kaitsmistelt, vestlustelt tööandjatega, õppijatega, kutseksamite hindamiskomisjoni liikmetega, Siseveebi küsitlustelt jt. Siseveebis on avatud tagasiside iga mooduli, teema ja loengu kohta, kuid kahjuks tagasisidet ei anna mitte kõik õppijad.

ÕKRide rakenduskavade analüüs ja uuendamine toimub regulaarselt ÕKRide koosolekutel ja järgmise õppeaasta muudatused tehakse koostöös mais-juunis, kui õppekoormus on väiksem. Muudatusi tehakse näiteks moodulite õpetamise järjestuse ja valikmoodulite osas, praktikaperioodide kavandamisel, arvestades õppijate, kutseõpetajate ning tööandjate soovitusi, et ühtlustada õppijate õppekoormust ja arvestades praktikaettevõtete võimalusi. Õpitulemustest lähtuvalt on õpetajad kõige enam muutnud rakenduskavades hindamisülesandeid, muutes neid praktilisemaks ning kompaktsemaks, lõimides neid üldõpingutega. Näiteks müügiesindaja rakenduskavas on välditud kordusi, lülitatud on kaasaegsemaid valikmooduleid, korraldatakse senisest enam projektipõhist õpet, samuti lõimitud õpet (nt põhiõpingute ja inglise keele relevantne korraldus jm). Näiteks ärikorralduse spetsialisti õppekava raames korraldatakse erinevaid heategevusprojekte.

Paremaks õppijate toetamiseks õpingutesse sisseelamisel ja digipädevuste omandamisel on koostatud uus valikmoodul „Õppimine kutsekoolis“ (3 EKAP), mida pakutakse peamiselt esimese kursuse õppijatele, näiteks põhikoolijärgselt laotöötaja ja veokorraldaja-logistik eriala õppegruppide õppijatele. Samas keskkoolijärgsed õppijad peavad seda ajaraiskamiseks ja neile seda ei pakuta. Nimetatud kursus aitab orienteeruda õppeinfosüsteemis, õpiahaldussüsteemi Moodle kasutamisel, kogu õppekorralduses jne.

Üheks võimaluseks on valida individuaalne valikmoodul 1 EKAPit (müügikorraldaja, müügiesindaja), mille eesmärgiks on õppijate kaasamine kooli õpilaselu korraldamisse ja osalemine huvitegevuses. Valikmooduliks on ettevalmistus kutseksami sooritamiseks, mis toetab õppijate eksami häid tulemusi. Valikmoodulite hulgast valides tuleb õppijal arvestada lisaaja planeerimisega. Vilistlaste ja õppijate arvates oli valikmoodulite valimine raske, sest kontaktõpe koolis toimub ühel päeval nädalas (või e-kaubanduse spetsialistidel kolmel päeval kuus) ja sessioonide välisel ajal valikmoodulitest osavõtt ei ole sobiv näiteks väljaspool Tartut elavatele ja töötavatele õppijatele. Valikmoodulite valimisel üldreeglina räägitakse valikud kursusekaaslastega läbi ja leitakse ühiselt sobivad lahendused. Komisjon soovib leida täiendavaid võimalusi valikmoodulite teemade valikul, kusjuures üheks lahenduseks on kutseõpetajate ja õppijate arvates valikmoodulite e-kursused või hübriidkursused.

Õppijatel on võimalik valida valikmoodulid nii õpitavast õppekavast, osakonna erinevatest õppekavadest kui ka ülekoolliselt, pluss Tartu Kunstikooli poolt pakutav tasuline kursus. HJK ÕKRI õppekavades toodud valik on tihedalt seotud põhiõpingutega, näiteks valik kategooriajuhtimine, e-portfoolio koostamine, ettevalmistus kutseksamiks, konflikti ja stressijuhtimine. Inglise keele õpe on lõimitud põhiõpingutega. Aruandeperioodil on loodud mitmeid uusi valikmooduleid. Näiteks e-kaubanduse spetsialisti õppekavasse liideti valikmoodul „Veebianaalüüsi töövahendid“, mis on abiks klientidega suhtlemisel. Komisjoni arvates on valikmoodulid huvitavad, mitmekesised ja sageli seotud ka põhiõpingutega, kaaluma peaks paindlikkust valikute tegemisel.

Õppemeetodid planeeritakse lähtudes sihtrühmast ja planeeritavast hindamismeetodist. Õppesisu valib õpetaja, lähtudes eesmärgist ja õpiväljunditest. Hindamiskriteeriumite sõnastamisel on aluseks kutsestandardi tegevusnäitajad. Hindamismeetoditeks on üldreeglina kujundav hindamine.

Kaasaegsed õppekavad ja moodulite rakenduskavad on aluseks, et suur osa lõpetajaid suundub erialasele tööle. Hinnatavate ÕKRide vilistlaste tööhõive määr on kõrge - 81% (2020/2021), mis ületab kooli arengukava sihtväärtuse, s.o 76% aastaks 2023.

Komisjoni hinnangul on hinnatavates ÕKRides **õppekavaarendus** asjakohane, adekvaatselt määratletud, rakenduskavades toodud hindamiskriteeriumid ja-meetodid toetavad õppijat õpiväljundite saavutamisel.

Järeldused

Tugevused

- 1) Hinnatavates õppekavarühmades on mitmekülgne, tööandjate, vilistlaste ja õppijate koolitusvajadust arvestav õppekavade valik. Õppekavade loomisel tugineb Tartu Rakenduslik Kolledž piirkonna tööturu vajadusele. Õppekavade koostamisel tehakse koostööd sama eriala õpetatavate koolidega ja kooli teiste osakondadega.
- 2) Paremaks õppijate toetamiseks õpingutesse sisseelamisel on koostatud uus valikmoodul „Õppimine kutsekoolis“, mis on abiks ja kiirendab kooliellu sisseelamist ja digipädevuste arengut.
- 3) Kutseõpetajad osalevad Kutsekoja juurde moodustatud kutsestandardite väljatöötamise töögruppide töös ja koolidevahelistes õppekavaarenduses. Kutsestandardite koostamises osalemine annab tugeva ettevalmistuse õppekavade koostamiseks ja koolidevaheliseks koostööks.

Parendusvaldkonnad ja komisjoni soovitused selle probleemi või kitsaskoha lahendamiseks

- 1) Tartu RK eneseanalüüsist lähtuvalt on õppijate tagasiside vähene. Vestlusest õppijatega selgus, et nende tagasisidega ei ole arvestatud piisavalt. Komisjon soovib täiustada tagasiside kogumist ja kasutamist eesmärgiga viia vajadusel parendused sisse rakenduskavades, õppekorralduses jm.
- 2) Arvestades Covid-19 perioodi ja praktikajuhendajate arvamust komisjon leiab, et praktikantidel jääb puudu vajalikest oskustest, nt enese- ja teiste juhtimine, meeskonnatöö, vaimsete pingetega toimetulek, suhtlemispsühholoogia jm. Komisjon soovib kaaluda suhtlemispsühholoogia vm teema lisamist näiteks moodulisse “Õppimine kutsekoolis”.

Arenguvõimalused

- 1) Arvestades koolipõhises õppevormis sessioonidena korraldatud õppes õppijate mõningaid raskusi valikmoodulite valikul, tuleks komisjoni hinnangul luua senisest enam valikmoodulite e-kursusi või hübriidkursusi, mis loovad tingimused valikmoodulite mitmekesistamiseks ja õppijate individuaalsuse arvestamiseks.

3.2 Õppimine ja õpetamine

Hindamiskriteeriumid

1. õppijate erialavalik on toetatud;
2. õpikeskkond, sh materjalid, vahendid ja tehnika toetab õppijat õpiväljundite saavutamisel;
3. õppekorraldus, sh praktilise töö ja praktikakorraldus lähtub õppijate ja õppevormide eripärast ja toetab õppijat õpiväljundite saavutamisel;
4. õppesisu, -metoodika ja hindamine, sh praktilisel töö ja praktilikal lähtub õpiväljunditest;
5. õppijate toetamiseks on loodud tugiteenused ja need on õppijale kättesaadavad.

Analüüs

3.2.1. Õppijate erialavalik on toetatud

Hinnatavate ÕKRide õppijate vastuvõtt toimub õpilaste vastuvõtmise korra ([Tartu KHK õpilaste vastuvõtmise kord](#)) alusel ja vastuvõttu korraldab vastuvõtukomisjon.

Eneseanalüüs ning kohtumised õppijate ja osakonna esindajatega kinnitasid, et kool tegeleb aktiivselt koolis õpetatavate erialade tutvustamisega. On analüüsitud erinevate sihtgruppide meediatarbimist ja vastavalt sellele turundusmeetmeid edasi arendatud, näiteks külastavad põhikooli lõpetajad rohkem erinevaid messe ja üritusi (nt avatud uste päevad, kutsevõistlused koolis), vanemad õppijad tutvuvad pigem kodulehel oleva infoga ja tahavad põhjalikku ülevaadet nõudmistest, mida õppimine esitab. Olemas on tasuta karjäärinõustamise võimalus ning nõustaja osaleb ka vastuvõtuga seotud üritustel. Teadlikkus teenuse olemasolust on hea.

Vastuvõtu dokumente saab esitada nii e-vastuvõtu kui ka kirjaliku avalduse alusel. Osakonnas e-vastuvõttu koordineerib IT-talitus. Õppijate vastuvõtu üle otsustab õpetajatest moodustatud vastuvõtukomisjon vestluste tulemuste põhjal moodustatud pingerea alusel. Vastuvõtule eelnevalt tutvub komisjon õppija esitatud dokumentidega. Sisseastuja saab esitada dokumendid kahele erialale konkreetsel vastuvõttuperioodil avatavate erialade hulgast.

Töökohapõhisesse õppesse vastuvõtul piisab vestlusest töökohapõhise õppe koordinaatori või osakonna juhatajaga/kursusejuhatajaga, juhul kui õpilaskandidaat töötab valdkonnas. Vestlusel selgitatakse töökohapõhise õppe olemust, õppija, kooli ja tööandja õigusi ning kohustusi ning eelseisvat õppekorraldust. Samuti selgitatakse, kuidas vormistada VÕTA avaldusi. Õppijad hindasid sisseastumisel saadud infot õppetöö kohta piisavaks.

Enne õppima asumist on õppijatel võimalik erialaga tutvuda erinevatel viisidel: osaleda avatud uste päevadel, külastada kooli kutsevõistlust, osaleda õpilasarvu- ja vajadusel ka praktikapäeval. 2014. aastast on õppe algusesse sisse viidud karjääriõpetuse moodul, milles mh tegeletakse ka eriala sobivuse teemaga. Alates 2020. aasta sügisest alustasid esimesed koolitatud mentorõpetajad, kelle ülesandeks on arendada õppijate tugevusi valitud erialadel. Alates 2014. aastast jagati vastuvõttuprotsess koolis kolmeosaliseks: kevadine vastuvõtt (märts-aprill), mis on suunatud põhikoolilõpetajatele, suvine vastuvõtt (juuni-august), mis on suunatud kõikide tasemete õpilaskandidaatidele ja talvine vastuvõtt (detsember-veebruar), mis on suunatud täiskasvanud õppijatele ja lühikestele õppekavadele teistkordseks vastuvõtuks õppeaasta jooksul.

Komisjon toetab Tartu RK eneseanalüüsis toodud arenguvajadusi väljalangevuse vähendamiseks: täiustada vastuvõtuprotsessi ja rakendada õppijatele individuaalset õpiteed. Nii vilistlased kui ka praktikakohtade esindajad rõhutasid sisseastujate hulgas põhjalikuma selektsiooni tegemise vajadust. Praktikakohtade esindajad pidasid oluliseks korraldada eriala tutvustamiseks ettevõtete külastusi kas infopäevade raames või avatud uste päeval või ka vastuvõtuprotsessi ajal.

Õppekavarühm: Hulgi- ja jaekaubandus (HJK)

Müüja-klienditeenindaja viimane vastuvõtt kutsekeskhariduse õppele toimus 2019/2020. õppeaastal. Vastuvõtt toimus nii kevadistel kui ka sügisestel vastuvõttudel. Vaatamata sellele, et vastuvõtul on proovitud nii üksik- kui grupivestlust, et selgitada välja võimalikud probleemkohad, on väljalangevus esimesel kursusel suur (põhjuseks tuuakse vähene huvitatus ja motiveeritus eriala suhtes, sest põhieesmärgina tullakse keskharidust omandama). Arvestades huvi langust antud erialale, otsustas kool lõpetada vastuvõtu.

Müügikorraldaja (aluseks kutsestandard "Müügikorraldaja, tase 5") erialal korraldatakse vestlus iga kandidaadiga, sest kooli hinnangul saadakse sel viisil põhjalikum ülevaade õpilaskandidaadi motiveeritusest ja senisest töökogemusest. Sisseastujatele selgitatakse, et oma põhitöö kõrvalt tuleb sooritada praktika kaubandusettevõttes. Vastuvõtu hetkel arvavad õpilaskandidaadid, et tulevad sellega toime, õppeprotsessi käigus aga selgub, et õpinguid, praktikat ja palgatööd on keeruline ühitada, mis viib tihti õpingute katkestamiseni. Üheks abinõuks on komisjoni arvates erialade ja õppimise põhjalikum tutvustamine koolis kui ka ettevõtetes vastuvõtuperioodil.

Müügiesindaja (aluseks kutsestandard "Müügiesindaja, tase 5") õppekavale vastuvõtt korraldatakse koos ärikorralduse vastuvõetuga. Müügiesindajatel on eriti oluline töökohta olemasolu, kuna siis on neil võimalus sooritada praktikat juba samas ettevõttes. Lisaks avaldusele ja motivatsioonikirjale viiakse läbi sisseastumisvestlus grupis. Covid-19 perioodil toimus grupivestlus veebis. Sisseastumisel selgitati, mis on õppekava, EKAP ja kui palju iseseisvat tööd ootab õppijaid ees. Õppijad hindasid sisseastumisel saadud infot õppetöö kohta piisavaks. Ka e-kaubanduse spetsialisti eriala vastuvõtul on rakendatud grupivestlust. E-kaubanduse spetsialist eriala on kaubanduse erialadest populaarseim ja konkurss vastuvõtul 2,52 õppijat kohale.

Õppekavarühm: Juhtimine ja haldus (JH)

Ärikorralduse spetsialisti (aluseks kutsestandard "Ärikorralduse spetsialist, tase 5") erialal on suur kandideerijate arv: ühele kohale viis-kuus õpilaskandidaati. 2021/2022 vastuvõtus osales 137 ärikorralduse spetsialisti eriala kandidaati, neist vastu võeti 24. 2020/2021 sügisel oli kandideerijaid 135. Ärikorralduse spetsialisti vastuvõtu on kool liitnud müügiesindaja eriala vastuvõetuga ja see on toimunud koolimajas grupivestlustena. Õppijatel tuleb sooritada põhiteadmiste test ja grupivestlus, lisaks peavad nad rääkima vähemalt ühes võõrkeeles. 2021/2022 õppeaasta vastuvõtt toimus Covid-19 tõttu veebis. Õppijatel tuli enne veebivestlusele tulekut vastata arutelu küsimustele, mis olid neile juba eelnevalt e-kirjana saadetud, nt kuidas nad tulevad toime olukorraga, kui on vaja valida, kas minna tööle või tulla kooli. Lisaks tuli lahendada meeskonnatööna probleemülesanne ehk näidata oma loovust probleemi lahendamisel. Edasi pidid kandidaadid rääkima endast inglise keeles, mis tekitas nii mõneski raskust ja seetõttu oli ka loobujaid. Vastuvõtul on oluline keskharidust tõendav tunnistus ja eelnevalt komisjonile lugemiseks esitatud motivatsioonikirj, kus on kirjeldatud erialale sobivust. Kooli hinnangul oli grupivestluste veebis pidamine ning kandidaatide meeldejätmise ja eristamise väga keeruline.

Sarnaselt müügikorraldaja erialaga on ka ärikorralduse spetsialisti eriala väljalangevus suur eelkõige seetõttu, et õppijate hinnangul on keeruline ühitada õppimist, praktikat ja palgatööd. Ärikorralduse spetsialisti koolipõhises sessioonõppes õppijad rääkisid vestlusel ka seda, et mitmed atraktiivsed tundunud teemad on valikmoodulites, mida tegelikult ei saanud õppeajal valida. Samas ütlesid õpetajad ja

osakonnajuhatajad, et paljud õpilaskandidaadid jätavad sisseastumisel motiveerituma mulje, kui see tegelikus õppetöös välja paistab ning see on ka suure väljalangevuse üheks põhjuseks.

Õppekavarühm: Transporditeenused (TT)

Transporditeenuste eriala kutseõpetajad osalevad eriala tutvustamisel ja viivad eelkõige Tartu linna ja Tartumaa üldhariduskoolide õpilastele läbi tutvustavaid õpitubasid (sh logistika laboris). Transporditeenuste erialade õppijate arv on perioodil 2015 -2021 läbinud 2018/2019 madalseisu (73) ja tänaseks tõusnud taas 2015. aasta tasemele (100). Näiteks veokorraldaja-logistik konkurss peaaegu 2 õppijat kohale. Erandiks oli 2020. aasta, mil jäi avamata laotöötaja õppegrupp, kuna avaldusi on ainult 13-14. Suure osa jätkuõppe õppekavadel õppijatest moodustavad kooli vilistlased.

Laojuhi (aluseks kutsestandard "Laojuht, tase 5") eriala on jätkuõppe ja seetõttu pääsevad seda eriala õppima kandidaadid, kes on varasemalt õppinud transporditeenuste valdkonnas madalamal tasemel või kes töötavad laos ning tõendavad oma töökogemuse põhjal neljanda taseme kompetentse. Selleks saadetakse kandidaatidele kompetentside tõestamise tabel, mille nad oma senise töökogemuse põhjal täidavad ja enne vestlust komisjonile saadavad.

Logistiku (aluseks kutsestandard "Logistik, tase 5") eriala on samuti jätkuõppe ja õppijate vastuvõtul kasutatakse juba lajuhi vastuvõtuks väljatöötatud skeemi: nõutav eelneva hariduse olemasolu või kompetentside tõendamine. Logistiku abi eriala vastuvõtul praktiseeritakse lihtsamate veokorralduse ülesannete sooritamist, et näha õppijate loogikat. Sisseastumisel antakse õpilaskandidaatidele võimalus esitada küsimusi kooli, eriala, õppekorralduse jne kohta.

Komisjoni hinnangul on õppijate vastuvõtmine õppijakeskne ja toetab õppijat oma arengu kavandamisel ning arvestab õppija individuaalsust, huvisid, vajadusi ja võimalusi, lähtudes kooli arengukava 2019-2023 erialavaliku eesmärkidest. Komisjon toetab kooli arenguvajadust väljalangevuse vähendamiseks täiustada vastuvõtu protsessi.

3.2.2. Õpikeskkond sh materjalid, vahendid ja tehnika toetab õppijat õpiväljundite saavutamisel

Äri ja kaubanduse osakonna peamine füüsiline õpikeskkond paikneb Põllu tänava õppekorpuses, kus komisjon sai külastuse käigus hea ülevaate õppijate õpiväljundite saavutamisel ja õppetegevuses kasutatavatest ruumidest, materjalidest, vahenditest ja tehnikast. Lisaks võimaldati komisjoni liikmetel nende palvel külastada ka Kopli tänava kompleksi ehitusosakonda, kus viiakse transporditeenuste valikmoodulite ja täienduskoolitustena läbi töstukijuhki koolitusi.

Õpi- ja töökeskkond on valdavalt kaasaegne. Peatselt algava renoveerimise ootel on veel vaid Põllu tänava õppekorpuse esimene korrus, mis on peaaesjalikult puudevast ventilatsioonist tulenevalt tõmmanud viimasest 2020/2021 rahuloluküsitluses alla õppijate keskmise õpikeskkonnaga rahulolu hinde 4,46 punktile 5-st. Aasta varem läbi viidud küsitluses oli see 4,62. Kui varasemalt oli peamiseks õpikeskkonnaks auditoorium, siis nüüdseks on digilahenduste plahvatuslik areng õppetöö ja õpetamise paindlikkust oluliselt suurendanud. IKT vahendite kasutamine õppetegevuses on laialdane. Seda nii riist- kui tarkvaraliselt. Wifi võrk katab kogu õppekorpust ja õpilaskodu, mis toetab õppijate poolt isiklike sülearvutite laialdast kasutamist. Lahendusena pakutakse oma arvuteid mitte omavatele õppijatele kooli Chromebooke, mida saab tänu mobiilsusele õppetegevuses kasutada kõikjal, kus on wifi leviala. Seega on arvutipõhine õppimine võimalik praktiliselt igas klassiruumis. Viimasest 2020/2021. õppeaastal läbi viidud rahulolu-uuringust selgus, et õppijad hindavad sülearvutite akude laadimiseks sobivate pistikupesade arvu klassiruumides ebapiisavaks.

Spetsiaalselt hübriidõppe läbiviimiseks on Põllu tänava õppekorpuses kohandatud seni ainult üks klassiruum. Selle kasutamine on äri ja kaubanduse osakonna jaoks raskendatud, kuna tegemist on elektrikute praktikaklassiga. Sellest tulenevalt on hübriidõppe läbiviimine äri ja kaubanduse osakonnas korraldatud praegu valdavalt Öökulli veebikaamera-ruumimikrofoni põhisel, mida oli ka komisjonil võimalik külastuse käigus katsetada. Kui väiksema grupi puhul, kus kõik ruumis paiknevad osalejad asuvad Öökulli ruumimikrofonist kuni paari meetri kaugusel, toimib see laitmatult, siis keskmiselt 50-60 ruutmeetrilistes klassiruumides on selle seadme võimalused hübriidõppe läbiviimiseks paraku piiratud. Kuna hübriidõppe on õppijate poolt hästi vastu võetud ja selle osakaal ajas kasvab, **näeb komisjon ühe arenguvõimalusena hübriidõppe tehniliste võimekuste edasiarendamist.**

Keskseks digitaalseks õpetamis- ja õppekeskkonnaks on Moodle. Kuna seni on õppematerjalide erinevates digikeskkondades laiali paiknemine olnud õppijatele häiriv, siis enesehinnangu aruandest ja vestluste käigus selgus, et sisse viimisel on süsteem, mille kohaselt kõik õppematerjalid ja ülesanded asuvad Moodles ning Moodle link kursusele asub õppija vastava aine Siseveebi päevikus. See teadvustatud arenguvajadus nõuab järjepidevat süsteemset tööd, kuniks kõik õpetatavad kursused on Moodle toega.

Õppekirjandus ja teatmikud on koondatud infokogusse, kus õppijad saavad kasutada ka statsionaarseid arvuteid. Lisaks kirjandusele, sealhulga e-õpikud, elektroonilised testid ja ülesannete kogumikud, on õppetegevuse toetamiseks ja kaasaegse erialase informatsiooni õppijatele kättesaadavaks muutmiseks tellitud erinevaid tasuta internetipõhiseid võrguväljaandeid, näiteks Äripäeva teabevara väljaanded ning juhtimise, ettevõtluse, kaubanduse ja logistika valdkondade uudiseid. Külastuse käigus oli näha erialast õppekirjandust osaliselt ka õppeklasside riulites. Infokogus on võimalik läbi viia rühmatöösid ja sealt saab laenutada kooli sülearvuteid. Õppijaile kättesaadavate teoreetiliste õppematerjalide ajakohasuse ja sobilikkuse õpiväljundite saavutamise toetamisel hindab komisjon heaks. Täiendava võimalusena näeb komisjon õpetajate poolt ühiselt e-õppematerjalide koostamist, mis toetab modulite lõimingut ja võtmepädevuste arendamist.

Praktilised harjutused sooritatakse hulgi- ja jaekaubanduse ning transporditeenuste erialade õppetöö käigus hästi sisustatud kaubanduse õppeklassides ja logistika laboris. Seal kasutatavad riist- ja tarkvara on komisjoni hinnangul funktsionaalsed ning toetavad hästi õppijaid õpiväljundite saavutamisel. Seda kinnitasid vestluste käigus nii õppijad kui vilistlased.

Õppekavarühm: Hulgi- ja jaekaubandus (HJK)

HJK ÖKRi erialade õppetöös kasutatakse õppijate praktiliste oskuste omandamiseks ja kinnistamiseks kolme hästi sisustatud kaubanduse õppeklassi. Praktiliste tundide läbiviimiseks on ühte õppeklassi rajatud toidu- ja teise tööstuskaupade selvekaupluse põhimõttel töötavad mudelid koos kaubariulite, liikuva kassalindi, kassaaparaadi ja makseterminaliga. Harjutuste sooritamisel kasutatakse reaalseid kaupu ning "tasumine" toimub makseterminalides õppijate endi maksekaartidega selliselt, et raha pangakontolt maha ei lähe. Kolmas õppeklass on varustatud kaheksa statsionaarse arvutitöökohaga, kus õpitakse tundma ning praktiliselt kasutama teiste õppeklassidega liidestatud majandustarkvara ERPLY ja sellega integreeritud kassasüsteemi BUUM. Lisaks viiakse kaupade käitlemise ja kaubatundmise alaseid tunniplaanijärgseid praktilisi tunde läbi partnerettevõtteis (COOP Veeriku Konsum, Kvartali Maksimarket ja Vahi Selver), kus õppijad käivad koos õpetajaga. Õppematerjalid olid vilistlaste ja õppijate sõnul mitmetes erinevates keskkondades, sh Siseveeb, Moodle, Drive, e-post. Esimesel poolaastal esines materjalide leidmisel segadusi, kuid hiljem kasvas vilumus ja samal ajal algas ka üleminek erinevate keskkondade ühildamisele. Vilistlaste ja õppijate arvates võiks kõik info, e-õppematerjalid olla ühes kohas.

E-kaubanduse spetsialistide õppes kasutatakse varasema ühe e-poe platvormi asemel kahte erinevat (keerulisem ja lihtsam variant), millega saadi vajalikud teadmised e-poe loomiseks. Praktikakoha esindaja sõnul ei ole ettevõtetes sageli võimalik uut e-poe platvormi luua või muuta, sest vastav teenus ostetakse sisse ja praktikat vajalikul tasemel läbida ei saa. Komisjon toetab siinjuures praktikakoha juhendaja

soovitust osa praktikast läbi viia koolikeskkonnas ning selleks võimaldada vastavate tarkvaralahendustega varustatuse jätkuv areng.

Õppekavarühm: Juhtimine ja haldus (JH)

JH ÕKRI õppetöö toimub tava- või arvutiklassides. ÕKRI õpe ei eelda erialaspetsiifiliste õppevahendite, materjalide vm keskkonna kasutamist õppeprotsessis. Õpe toimub kooli- ja töökohapõhises õppes. Mõlemal juhul toimub praktiliste oskuste omandamine pigem praktikakohtades; koolis toimub peamiselt teoreetiline õpe, mis ei eelda spetsiifilise tehnilise baasi olemasolu. Vestlusel õppijatega, selgus et õppetöö õppeaasta alguses võiks toimuda senisest enam koolis, et saadavaid teoreetilisi teadmisi rakendada praktikakohas.

Õppekavarühm: Transporditeenused (TT)

Transporditeenuste, aga samuti hulgi- ja jaekaubanduse erialade praktiliste laotoimingute teostamiseks on rajatud täisfunktsionaalne laoga logistika labor, kus on juurutatud laotarkvara Ladu20 ja sellega liidestatud käsiskännerite süsteem. Suurematest seadmetest on logistika laboris olemas kiletamiseade ja tugiratastõstuk. Tõstukijuhi kursused viiakse läbi Kopli tänava kompleksi ehitusosakonna õppelaos, kus on olemas laoriidulid, erinevad kaubaalused ja gaasimootoriga vastukaalutõstuk. Lisaks renditakse kursuste ajaks praktiliste harjutuste sooritamiseks ka teleskooptõstuk ning korvtõstuk. Nii õppijad kui vilistlased hindasid läbi viidud vestluste käigus logistika labori ja tõstukijuhi kursuste kasutegurit õpiväljundite saavutamisel ja praktiliseks tööks ettevalmistumisel väga kõrgelt. **Arenguvõimalusena toodi välja käsiskännerite ja arvutitöökohtade arvu suurendamist, et vähendada kohati tekkivaid ooteaegu ning võimaldada samaaegset tööd riistvaraga suuremal arvul õppijail.**

Kui laotöö praktiliste oskuste omandamiseks on koolis olemas väga tugev platvorm, siis transporditeenuste ja veokorralduse alaste praktiliste harjutuste sooritamise võimalused on vastava tarkvara puudumise tõttu oluliselt piiratumad. Kutseeksami sooritamiseks harjutatakse Veoportaal.ee põhiste ülesannete lahendamist MS Excelis, kuid transpordi planeerimise ja juhtimise, veokorralduse ja ekspedeerimise tarkvaralahendusi koolil pole. **Komisjoni hinnangul on nende praktiliste oskuste omandamist toetavate ja õppijate erialaseks tööks ettevalmistamisel hädavajalike tarkvaralahenduste hankimine oluliseks parendusvajaduseks.**

Komisjoni hinnangul on hinnatavate ÕKRide õppekeskkond, sh materjalid, vahendid, tehnika õpiväljundite saavutamist toetavad: õppijatele on loodud kaasaegsed tingimused õppetööks, lisaks võimalused õpilaskodu, toitlustuse, sportimise, hobide, raamatukogu jmt kasutamiseks.

3.2.3. Õppekorraldus, sh praktiline töö ja praktikakorraldus lähtub õppijate ja õppevormide eripärast ja toetab õppijat õpiväljundite saavutamisel

Tartu RKs on peamiseks õppekorralduse eest vastutajaks õppekorraldustalitus koos selle juhiga, kes kirjeldab õppetöö planeeringu kooliüleselt õppeaastaks kooli akadeemilises kalendris, mis avaldatakse vastavalt kutseõppeasutuse seadusele ka kooli kodulehel. Sisuline õppekorralduslik planeerimine toimub osakonnapõhiselt enne uut õppeaastat koostatud ja kinnitatud õppetöögraafiku põhjal. Peamisteks sisenditeks õppe planeerimisel on moodulite loogiline järgnevus, õppijatest tulenevad erisused ja ka õpetajate töökoormus ning lepingulised suhted. Hinnatavates ÕKRides on hindamisperioodil rakendatud statsionaarset koolipõhist ja töökohapõhist õppevormi ka samal õppekaval. Statsionaarses koolipõhises õppes õpivad kutsekeskhariduse õppekavadel laotöötajad ja müüjad-klienditeenindajad. Nende praktika toimub kindlatel õppetöö-vabadel perioodidel õppeaasta jooksul. See on oluline, et koolis oleks võimalik läbida ettevalmistavad teemad ja praktilise õppe tunnid ettevõttepraktikal toimetulekuks. Ülejäänud hinnatavate õppekavarühmade õppekavadel toimub õppetöö sessioonõppena.

Eneseanalüüsi aruandest selgub, et rahulolu õppekorraldusega on olnud madalaim 2017/2018. õppeaastal. Peamiseks õppekorraldusega rahulolematuse põhjuseks on tagasiside põhjal olnud tunniplaan, täpsemalt selle muutumine ja info jõudmine õppijateni. Edaspidistel aastatel on rahulolu näitajad stabiilsemad, kuid on veel võimalus saada paremaid tulemusi. Et veelgi enam vastata õppijate vajadustele (mõtestatud õppimine, korduste vältimine, võimalus aruteludeks ja kaaslastelt õppimiseks), on kool 2021/2022. õppeaastal alustanud uue õppekorraldusvormi testimisega (arenguprogramm). Hinnatavates õppekavarühmades toimub arenguprogrammi alusel õpe müügiesindaja erialal ning seda rakendati ka lajuhi pooleaastase jätkuõppekava õppe korraldamisel. Arenguprogrammis on keskne koht väljundipõhisel õppel. Õppe sisu, õppemeetodid, käsitletavate teemade järjekord, maht ja ka toimumise koht (kool, veeb, linnaruum, praktikaklass, individuaal-, rühmaõpe jne) kohandatakse ja kavandatakse õpetajate ja õppijate koostöös ja vastutava õpetaja koordineerimisel ning juhtimisel. Aluseks on õppijate edasijõudmine, ootused ja vajadused.

Õppekavarühm: Hulgi- ja jaekaubandus (HJK)

HJK ÕKRis on üle mindud koolipõhisele õppevormile varasema töökohapõhise õppe asemel. Klienditeenindaja kaubanduses (180 EKAPit) on kutsekeskhariduse koolipõhine õpe, kus lõpetab 2022. aasta kevadel viimane lend ja edaspidi vastuvõttu ei korraldata. Kutseõpetaja ja praktikakoha esindajad planeerivad edaspidi üheaastase õppekavaga töökohapõhist õpet korraldada koostöös Tartu Coop-iga.

Alates 2022/2023. õppeaastast toimub müügikorraldaja erialal vastuvõtt üle aasta. Müügikorraldaja õpe on korraldatud sessioonõppena ja õppetöö toimub ühel päeval nädalas. Müügikorraldaja eriala on kõigis kutsekoolides õppemahuga 120 EKAPit ehk kaheaastane õpe, kuid Tartu RK kutseõpetajate ja õppijate arvates võiks õppetööd korraldada õppemahuga 90 EKAPit 1,5 aasta jooksul, eriti nende puhul, kes erialasel tööl.

Aruandeperioodil muutus müügiesindaja õppekava maht 120 EKAPilt (pikkus 2 aastalt) 90 EKAPile (1,5 aastale) seoses uue kutsestandardi ja selle alusel õppekava koostamisega. Vilistlaste arvates oli 1,5 aastasele õppekavale ülemineku protsess keeruline. Ülemineku perioodiga samal ajal oli ka Covid-19 periood ja vilistlastele tundus, et õppekava ülesehitus ei olnud loogiline, et soovitud õpe ennekõike valikmoodulite näol jäi osaliselt saamata. Koolikülastuse ajaks on õppijate arvates müügiesindajate õppekorraldus, sh uus nn arenguprogramm ja õppekava ülesehitus arusaadav ja sessioonõpe 1 päev nädalas parim lahendus. Praktikakoha otsivad õppijad ise, probleemide korral toetab kool. Kutseõpetajate arvates tuleks toetada õppija initsiatiivi. Praktikakohta võib vajadusel vahetada, kui ühes ettevõttes ei ole võimalik kõiki õpiväljundeid saavutada. E-kaubanduse spetsialisti eriala õpe on 60 EKAPit (üheaastane õpe), õpe toimub kolmel päeval kuus.

HJK ÕKRi õppijate praktikakorraldus toimub vastavalt kokkulepitud graafikutele ettevõtetega, mis sätestatakse kolmepoolses praktikalepingus. Reeglina on õppija enda ülesanne leida praktikakoht, vajadusel aitab kool. Koolipoolne praktikajuhendaja (reeglina kutseõpetaja) on kontaktisikuks praktikakoha juhendajatele.

Praktikakoha juhendajad määratakse ettevõttes. Üldjuhul on praktikajuhendajaks jaekaubandusettevõttes kaubagruppide või teenindusjuhid. Praktikajuhendajate ja õppijate sõnul on praktika korraldus ja elektroonilises keskkonnas olevad praktikadokumendid arusaadavad, vajadusel täpsustatakse kooliga. Praktikakoha juhendajate arvates võiks kaaluda individuaalset praktikakava täiendamist, lisades õpiväljunditele täpsemaid praktilisi tööülesanded.

Praktikakoht ootaks koolilt personaalsemat ja [Click here to enter text](#).paindlikumat lähenemist, et kool annaks teada, mis on selle õppija tugevused, nõrkused, millele peaks praktikal rohkem tähelepanu pöörama. Praktikataotluses võiks välja tuua õppija õpiväljundid, individuaalsed oskused, teadmised.

Praktika alguses räägitakse praktikale suunatud õppijaga läbi, millised on ootused ja mida õppija praktilal teeb ning koostatakse graafik.

Õppekavarühm: Juhtimine ja haldus (JH)

Tartu RK eneseanalüüsis on toodud, et õppe planeerimisel lähtutakse peamiselt moodulite loogilisest järgnevusest, õppijatest tulenevatest erisustest ja ka õpetajate töökoormusest. JH ÕKRis toimub õpe koolipõhises ja töökohapõhises õppes, õppetöö toimub tunniplaani alusel. Vestlusest õppijatega selgus, et töökohapõhises õppes ollakse õppetöö- ja praktikakorraldusega rohkem rahul kui koolipõhises õppes. Koolipõhise õpperühma õppijate sõnul on vahel juhtunud, et teemade järjestus vajab paremat planeerimist. Nt äriplaani koostamist alustatakse õppeaasta alguses ning see sisaldab ka turunduse valdkonna tundmist, kuid samas turunduse loengud algavad hiljem.

Praktikakorraldusega on õppijad, praktikajuhendajad üldiselt rahul, praktika korraldus ja elektroonilises keskkonnas olevad praktikadokumendid on arusaadavad, vajadusel täpsustatakse kooliga. Vestlusest praktikakohtade esindajatega, vilistlaste ja õppijatega selgus, et praktikajuhendis on liigselt detailselt sõnastatud praktilal täidetavad ülesanded, mida pole võimalik ühes praktikakohas täita. Õppijatel on ettevõtetes praktika sooritamise muutumas keerulisemaks, kuna osaliselt ostetakse praktikaettevõtetes teenuseid sisse, nt turundus, raamatupidamine. Praktikakoha pidi leidma suhteliselt õppetöö alguses (teiselt kuul), kuid selleks ajaks ei ole veel piisavalt saadud teoreetilisi teadmisi. Vestlusel praktikakohtade esindajatega tehti ettepanek, et kui konkreetset ei saa praktikajuhendis olevaid ülesandeid täita, siis saaks praktikajuhendis olevaid ülesandeid kirjeldada, st kuidas antud tegevus on korraldatud. Komisjon soovib teha tõhusamat koostööd praktikaettevõtetega, leidmaks lahendusi õpiväljundite saavutamisel läbi praktika sooritamise.

Õppekavarühm: Transporditeenused (TT)

Transporditeenuste õppekorralduse osas juhib komisjon tähelepanu veokorraldaja-logistiku ja logistiku abi praktilise töö parendusvajadusele. Soovitav on hankida mõned veokorralduses kasutatavad transpordi planeerimise ja -juhtimise ning ekspedeerimise programmid, mis annaksid õppijatele võimaluse eriala digitaalse töökeskkonnaga esmatutvuse loomiseks, valmistades neid paremini ette praktikateks ja kiirendades sisseelamist erialastel töökohtadel.

Kooli enesehinnangu aruandes on suur osa praktikasüsteemi probleemkohtadest välja toodud ja need leidsid kinnitust ka komisjoniliikmetega toimunud vestlustes. Vilistlaste ja õppijate ütluste kohaselt on praktikakohtade leidmine paljude jaoks tõsiseks väljakutseks, seda eriti veokorraldaja-logistiku ja logistiku abi erialadel. Lao praktikateks kohtade leidmisega on mõnevõrra lihtsam, kuid ekspedeerimis- ja transpordiettevõtteid pole kuni viimase ajani praktikantide vastu huvi ilmutanud. Siiski viimastel aastatel on transporditeenuste õpetajate hinnangul täheldada teatavat läbimurret ja ka logistik-veokorraldajate ning logistiku abide vastu praktikantidena on ettevõttele tekkinud mõningane usaldus.

Komisjoni hinnangul on ettevõtjate poolset usaldust ja huvi praktikantide vastu võimalik kasvatada koolis läbitava praktilise töö sisu turu vajadustega paremini kohandamise kaudu. Selle all on eelkõige silmas peetud praktiliste harjutuste sooritamist veokorralduses kasutatavate transpordi planeerimise ja -juhtimise ning ekspedeerimise programmides, mida koolil seni pole.

3.2.4. Õppesisu, -metoodika ja hindamine, sh praktilisel tööl ja praktilal lähtub õpiväljunditest

Õppesisu, -metoodikat ja hindamist kirjeldatakse rakenduskavades, mida vastavalt vajadustele kohandatakse ja täiendatakse kord aastas ning arvestatakse võimalusel õppijate ootuste ja tagasisidega.

Õppesisu ja -metoodika on komisjoni arvates asjakohaselt määratletud ja toetavad õpiväljundite saavutamist.

Kutseõpetajad viivad läbi õppekäike ja ekskursioone ettevõtetesse, mida õppijad ja vilistlased töid vestlustel välja kui olulist ja väärtuslikku osa õppe mitmekesistamisel - viimastel aastatel on neid eelkõige Covid-19 piirangute tõttu siiski toimunud vähendatud mahu.

Hindamisülesanded püütakse siduda tööeluga, on näiteid mitut moodulit lõimivatest hindamisülesannetest (näiteks logistika erialal lõimitakse võõrkeeleõppe ja klienditeenindusega, ärikorralduse erialal emakeele ja raamatupidamisega). Õpetajad ise töid vestlustel välja, et lõiminguvõimalusi võiks veel rohkem leida ja kasutada, sest need toetavad õppijat ja muudavad õppe elulisemaks. Hindamisel on suund võimaluse korral enesehindamisel, et õppijad analüüsiks oma tegevust, nt kasutatakse eneseanalüüsiks õpimappi.

E-õpet (sh hübriidõpet) kui õppekorralduslikku lahendust kasutatakse üsna laialdaselt ning eriti täiskasvanud õppijad hindavad seda väga. **Komisjon toetab vestlustel ilmnenu kooli püüdlusi toetada e-õpet kui õppemetoodilist ja paindlikku individuaalse õpitee arendamist, kuid selle lähenemisviis vajab veel mõtestamist, sisustamist. E-õppe arengud on tihedalt seotud kooli valmiva digistrateegia protsessiga.**

Rahuloluküsitluste kohaselt on õppijate rahulolu **praktika** läbiviimisega vähenenud - 2018/2019. õppeaastal 4,54 pallilt 2020/2021. õppeaastal 4,23 pallini. Samuti on lõpetajate tagasisideküsitluste alusel kahanevas trendis lõpetajate rahulolu koolipoolse praktikajuhendamise (2019 - 4,68 palli; 2021 - 4,28 palli), kooli ja ettevõtte koostööga praktika korraldamisel (2019 - 4,74 palli; 2021 - 4,18 palli) ning üldise hinnanguga, mil määral toetas praktiline õpe erialaõpinguid (2019 - 4,84 palli; 2021 - 4,63 palli). Eneseanalüüsis on kooli ja praktikaettevõtete koostöö suurendamine praktika korraldamisel samuti välja toodud arenguvajadusena. Praktikaprogrammis on praktika sisu ja hindamise alused nii õppijatele kui juhendajatele digitaalselt kättesaadavad, mis toetab seoste leidmist ja mõistmist teoreetiliste teadmiste ja praktika vahel töökeskkonnas. Praktikajuhendis on praktika õpiväljundid ja nende hindamine kirjeldatud, kuid nii õpetajad, õppijad ja vilistlased töid komisjonile vestlustel välja, et kohati võib kõikide praktika õpiväljundite reaalne omandamine olla keeruline ja ebarealistlik. Lähtuvalt praktikaettevõtte spetsiifilisemast tegevusvaldkonnas, suurusest ja ülesehitusest ei pruugi praktikandil konkreetses ettevõttes olla võimalust kõiki õpiväljundeid omandada või on praktikale seatud õpiväljundid liiga mahukad. Hinnangu praktilise saavutatud õpiväljundite osas annab nii õppija enesehinnangu vormis kui ettevõttepoole praktikajuhendaja hinnangulehel. Hinnang antakse numbrilisel skaalal 5 - 2 punkti, võimalus on lisada sõnalisi kommentaare ja teha ettepanekuid koolile ning ettevõttele praktikakorralduse kohta.

Kool väärtustab **kutsevõistlustel** ja -konkurssidel osalemist ja on seadnud ka vastava mõõdiku strateegias. Samuti on erialade populariseerimise eesmärgil edukas osalemine kutsevõistlustel nii koolis kui vabariigis seatud strateegias sihiks kõikide hinnatavate õppekavarühmade arenguvaates. Osalemine nendel on vabatahtlik ja nii õppijad kui juhendajad panustavad selleks täiendavalt aega ning energiat. Koolis toimub koolisisene kutsevõistlus "Aasta Tegija", mille žüriis osalevad muuhulgas ka tööandjate esindajad. Lisaks toimub müügiesindajate koolisisene võistlus "Suur Müügipäev". Perioodil 2016 - 2021 on süsteemselt igal aastal vabariiklikult kõrgeid kohti esikolmikus saavutatud kõikidel hinnatava õppekavarühma erialadel, eriti edukalt ärikorralduse ja ettevõtlusalasel kutsevõistlusel.

Kool näeb rahvusvahelist õpirännet ühe meetmena igale õppijale sobiva õppevormi ja -viisi leidmisel, mis toetab õppija individuaalsuse ja huvidega arvestamisega seotud strateegilist eesmärki arengukavas. Projektide osakonna eestvedamisel osaletakse aktiivselt Erasmus+ koostöövõrgustikus, mille tõenduseks on koolile omistatud Erasmus+ HARTA ning seeläbi kasvanud TKHK kui rahvusvaheliselt tunnustatud koostööpartneri maine. Lisaks Erasmus+ on **õpirännete** läbiviimiseks võimalik kasutada INTERREG

vahendeid Eesti-Läti piiriüleseks koostööks - enamasti saavad õpirändel osaleda kõik soovijad. Äri ja kaubanduse osakonna õppijad on perioodil 2015 - 2021 osalenud mitmetel õpirännetel (sh virtuaalsed õpiränded), olenevalt õppeaastast on väliskogemuse saanud enamasti 2-10 osakonna õppijat, rekordilisel 2019. aastal 20 õppijat. Aktiivsed on olnud müüja ja ärikorralduse eriala õppijad, logistika eriala õppijad on õpirännetel seni osalenud vähem. Õppijatel on võimalik sooritada ka **välispraktikat**, mida nähakse lisaks erialase kompetentsi tõstmisele ka olulise võimalusena üldkompetentside (võõrkeele-, suhtlemis- ja sotsiaalsed oskused) arendamiseks. Enamasti suunduvad välispraktikale täiskasvanud õppijad, 2019. osalesid välispraktikal Soomes ka 10 alaealist HJK ÖKRi müüja-klienditeenindaja eriala õppijat, keda saatsid kutseõpetajad. Hulgi- ja jaekaubanduse ning juhtimise ja halduse õppekavarühmade õppekavadel õppijad on olnud praktikal Soomes ja Tšehhis, logistika valdkonna õppijad Saksamaal, Soomes ja Lätis. Välispraktika ettevalmistamise, võõrsil kohanemise ja järeltegevuste toetamiseks on õppijatele ja õpetajatele koostatud juhendid ja loodud valikmoodul "Rahvusvaheline kogemus" (3 EKAP).

Äri ja kaubanduse osakond osaleb rahvusvahelistes projektides, nt toimus 2021. aastal virtuaalne õpiränne koostöös Soome Haridus konsortsiumiga OSAOga. Kool on võõrustanud ka välisõppijaid, nt 2021. aasta novembris 6 Tšehhi Vabariigi Karvina kooli õppijat sooritasid oma praktika Tartu kauplustes (esimene grupp koolil külas peale 1,5 aastat kestnud pausi).

3.2.5. Õppijate toetamiseks on loodud tugiteenused ja need on õppijale kättesaadavad

Tartu RKs on õppijate toetamiseks loodud Eesti kutsekoolide tugiüksustest suurim tugikeskus, kus aruandeperioodil töötas 9 spetsialisti: 3 sotsiaalpedagoogi, koolipsühholoog, eripedagoog, kutsevaliku õppe koordinaator, karjäärinõustaja, toetuste spetsialist (sotsiaaltöötaja asemel). Tugiteenuste töö aluseks on „Tugiteenuste ja -meetmete kord“. Tugiteenuste tööd juhib tugikeskuse juht/HEVKO. Koolikülastuse ajaks oli lisandunud osakonna töötajate hulka veel 2 tugiisikut. Tugikeskuse juhi arvates võib rahul olla nii tugitöötajate arvuga kui ka sellega, et on lubatud võtta juurde uusi inimesi. Vestluses tugikeskuse juhiga selgus, et arvestades Tartu RK õppijate arvu, 3000, siis peaks koolis olema veel rohkem psühholooge, vajadus on eripedagoogi ja eraldi HEV koordinaatori ametikoha järele.

Sotsiaalpedagoogid on jaotatud Kotka ja Põllu tänava korpuste vahel. Erinevaid ülesandeid täitvad spetsialistid käivad erinevatel päevadel erinevates korpustes. Sotsiaalpedagoogil on esmase toetaja roll ja siis vastavalt vajadusele suunatakse abivajaja vastava spetsialisti poole. Toetuste spetsialist aitab toetuste taotlusi teha, lisaks suhtleb ka KOViga ja annab nõu, milliseid toetusi on võimalik KOVist taotleda. Õppijatel on erinevad vajadused ja paraku ka erinevates valdkondades. Kõige sagedamini küsivad õppijad abi majanduslike raskustega toimetulekul, õpiraskustega hakkamasaamisel ning vaimse tervise toetamisel.

Õppeaasta alguses tutvustatakse õppetööd alustanud esimeste kursuste õppijaile tugikeskuse võimalusi. Vestlusel kinnitasid vilistlased ja õppijad informatsiooni saamist tugikeskusest ja lisasid, et probleemide korral pöörduakse esmalt kursusejuhendaja poole, seejärel osakonna juhi ja tugikeskuse poole. Vajadusel kutsutakse kokku erinevad osapooled, sh vanemad parima lahenduse leidmiseks. Iga juhtum lahendatakse juhtumipõhiselt. Enamlevinud probleemideks on tähelepanuhäire, lugemisraskused, arvutamisoskus, ärevus ja depressioon, ka enesetapumõtted. Vestlusel selgus, et õppijate ärevushood on sagenenud, ärevust on ka sellega, et ei osata kasutada erinevaid digilahendusi. Täiskasvanud õppijatega, sh äri ja kaubanduse osakonna õppijatega on tugikeskuse juhi hinnangul probleeme vähem ja nende ilmnemisel lähenetakse neile individuaalselt. Peamisteks probleemideks toodi välja töö ja õppimise ühendamine. Äri ja kaubanduse osakonnas on nõustamiste arv aasta- aastalt vähenenud (v.a Covid-19 periood 2019/2020), mis peamiselt tuleneb sellest, et põhikoolijärgsete õppijate arv on olnud pidevas langustrendis. Covid-19 perioodist põhjustatud eriolukord oli keeruline nii õppijatele kui ka õpetajatele.

Tugikeskuse spetsialistid korraldavad õpetajatele ja õppijatele koolitusi (nt vaimse tervise esmaabi, HEV õppija toetamine, õpetaja kui nõustaja jt). Lisaks läbivad õpetajad mentori koolituse, mis annab positiivse mõtteviisi muutuse. Tugikeskuse juhi arvates toob see küll kaasa töömahu suurenemist, kuna hakatakse rohkem märkama. HEV õpilaste, sh muu emakeelega õppijate õpetamiseks jagab tugikeskus sobivaid praktikaid, aga õpetavad osakonnad ise. HEV õpilaste praktikapoolne juhendamine vajab tugikeskuse juhi arvates veel arendamist. Keerulisemate juhtumite osas alustab õppija praktika sooritamiseга nt koolis või leitakse praktikakoht koostöös vanematega. HEV õpilastest informeerib kool eelnevalt praktikakohta. Kutsevaliku osas on loodud pooleaastane arenguprogramm, et õpiraskustega õppija saaks teha paremaid valikuid. Grupp moodustatakse septembris ja jaanuaris. Sel kevadel rakendub kutsevaliku kursus ka ukrainlastele, kusjuures on osad ained õppekavast asendatud eesti keele tundidega. Kutsevaliku grupid, kes lõpetavad, võetakse arvele Töötukassas.

Igas osakonnas on VÕTA koordinaator, kes nõustab õppijaid VÕTA kasutamise võimalusest. Koordinaator jagab infot kõikidele õpperühmadele, teavitab VÕTA võimalustest, suhtleb ja juhendab õppijat. Antud ÕKRides rakendatakse VÕTAt vähe, ca 10 õppijat aastas (ca 0,03% kõikidest ÕKR õppijatest). Õpetajate arvates ei ole otstarbekas VÕTAt kasutada, kui VÕTA ei hõlma tervet moodulit, ainult teatud teemasid. VÕTA kasutamine ei vabasta kutseeksamil selle õpiväljundi tõendamisest. Probleemide korral on võimalus kasutada individuaalset õppekava ja graafikut. Perioodil 2014-2021 on IÕG järgi osakonnas õppinud 28 õpilast (vähem kui 0,1%). Õppijate toetamiseks on konsultatsioonide ja järelevastamise võimalus nii klassiruumis kui ka veebis. Õppijate õppetöö motiveerimiseks on võimalik saada õppetoetust. Õppetoetus on seotud õppekvaliteediga (õpitulemused).

Komisjoni arvates on hinnatavate ÕKRide õppijad rahul kooli ja õpikeskkonnaga, õppetöökorraldusega, tugiteenuste kättesaadavuse ning kursusejuhendaja olemasoluga. Vaatamata sellele on katkestajate arv suur. Õpingute katkestamise protsent äri ja kaubanduse osakonnas on vaadeldaval perioodil kooli keskmisest kõrgem, keskmiselt 20% (v.a anomaalne 2016/2017. õppeaasta), v.a transportteenuste õppekavas, kus väljalangevus väiksem, mis tuleneb peamiselt 1-aastaste õppekavade kasutamisest.

Õppimise katkestamise põhjusteks on: erialavalikus eksimine ja soov õppida midagi muud; vajadus õpingute asemel käia tööl; tervislikud põhjused; õpingute tegelik sisu ei vasta õppijate ootustele; isikliku elu keerukusest tulenevad takistused, sobimatus erialale, õpingute alustamine koolis valel põhjustel, grupis valitsenud pinged isiksuste sobimatuse tõttu jne. Tugikeskus kogub ka tagasisidet, üheks võimaluseks on lahkumisintervjuude läbiviimine, mida kasutatakse koolist lahkujate puhul, kel on olnud koostöö tugikeskusega.

Järeldused

Tugevused

- 1) Hinnatavate õppekavarühmade õppekorraldus on paindlik ja lähtub sihtgrupi ja valdkonna tööandjate vajadustest, pakkudes kooli- ja töökohapõhist õpet.
- 2) Praktikadokumendid on õppijatele ja praktikajuhendajatele hõlpsasti kättesaadavad, arusaadavad ja leitavad ühest kohast ehk Siseveebis.

Parendusvaldkonnad ja komisjoni soovitused selle probleemi või kitsaskoha lahendamiseks

- 1) Hinnatavates õppekavarühmades õpingute katkestamise määr on kõrge. Komisjon toetab hinnatavates õppekavarühmade eneseanalüüsis välja toodud arenguvajadusi täiustada väljalangevuse vähendamiseks vastuvõtuprotsessi ja rakendada õppijate individuaalset õpiteed. Komisjon soovib motiveerida kandideerijaid rohkem kasutama tugikeskuse poolt pakutavaid teenuseid.
- 2) Juhtimise ja halduse õppekavarühma õppijatel on ettevõtetes praktika sooritamine muutumas keerulisemaks, kuna osaliselt ostetakse praktikaettevõtetes teenuseid sisse. Komisjon soovib teha

tõhusamat koostööd praktikaettevõtetega, leidmaks lahendusi õpiväljundite saavutamisel läbi praktika sooritamise.

3) Hulgi- ja jaekaubanduse õppekavarühma vastuvõttu on viimastel aastatel vähendatud ja ka huvi klienditeenindaja kaubanduses ja müügikorraldaja erialade vastu langenud. Õppimisvõimaluste propageerimisel lisaks senistele tegevustele tõhustada veelgi koostööd ettevõtete, erialaliitudega jt huvigruppidega, sh tõsta tööandjate teadlikkust kvalifitseeritud tööjõu vajalikkusest. Komisjon soovib senisest enam levitada informatsiooni hulgi ja jaekaubanduse õppekavarühmade erialade õppimisvõimaluste kohta põhikooli ja gümnaasiumi õpilastele, rõhutamaks kaubanduses töötamise olulisust ja karjäärivõimalusi, kaasates eksperte, vilistlasi.

4) Hinnatavate õppekavarühmade erialade töö- ja praktikakohtade tarkvara arengud on kiired ja seega vajab uuendusi ka koolis kasutatavad tarkvaralahendused. Komisjoni hinnangul on vajalik praktiliste oskuste omandamist toetavate ja õppijate erialaseks tööks ettevalmistamisel hädavajalike tarkvaralahenduste, nn intelligentsete lahenduste hankimine.

Arenguvõimalused

1) Komisjon toetab vestlustel ilmnenu kooli püüdlusi toetada e-õpet kui õppemetoodilist ja paindlikku individuaalse õpitee arendamist.

2) Transporditeenuste õppekavarühma arenguvõimalusena toob komisjoni välja käsiskännerite ja arvuti töökohtade arvu suurendamist, et vähendada kohati tekkivaid ooteaegu ning võimaldada samaaegset tööd riistvaraga suuremal arvil õppijail.

3) Kuna hübriidõpe on õppijate poolt hästi vastu võetud ja selle osakaal ajas kasvab, näeb komisjon ühe arenguvõimalusena hübriidõppe tehniliste võimekuste edasiarendamist.

3.3 Õpetajad¹

Hindamiskriteeriumid

1. õppekavadel on vajaliku kvalifikatsiooniga õpetajad, sh praktikud ja pädevad praktikajuhendajad; õpetajatöö maht ja ametikohad on planeeritud;
2. õpetajate kutse-, eri- ja ametialane areng lähtub õppekavadest, õppijate vajadustest ja osapoolte tagasisidest ning eneseanalüüsist.

Analüüs

3.3.1. Õppekavadel on vajaliku kvalifikatsiooniga õpetajad, sh praktikud ja pädevad praktikajuhendajad, õpetajatöö maht ja ametikohad on planeeritud

Hinnatavate ÕKRide õpetajate tööd planeerib, korraldavad ja juhivad õppekorralduse juht ja osakonna juhataja. Õppedirektori ja õppekorralduse juhi ning osakonna juhatajaga läbiviidud vestlustel sai kinnitust, et personali arv on piisav õppe ja kasvatustegevuse läbiviimiseks. Hinnatavate õppekavarühmade õpetajad vastavad õpetaja ja kutseõpetaja kutsestandardist tulenevatele kvalifikatsiooninõuetele.

Äri ja kaubanduse osakonnas töötab 31.12.2021 seisuga 16 töötajat. Nendest 11 on kutseõpetajad, 4 üldainete õpetajad ja 1 osakonna juhataja. Osakonnas töötab 2021/2022. õppeaastal 1 meisterõpetaja ja 4 vanemõpetajat. Hulgi- ja jaekaubanduse valdkonnas tegutseb 5 kutseõpetajat, juhtimise ja halduse valdkonnas 2 ja transporditeenuste valdkonnas 3 kutseõpetajat (nendest ühel puudub pedagoogiline haridus). Kutseõpetajate järelkasv on tagatud eriala omandanud vilistlaste värbamisega. Hulgi- ja jaekaubanduse valdkonnas õpetavad kaks, transporditeenuste valdkonnas üks ja juhtimise ja halduse ÕKRis üks kooli vilistlane. Noored õpetajad on lisaks kutsekoolis õpitule täiendanud ennast töömaailmas ja omandanud või veel omandamas erialast või kutseõpetaja bakalaureuse kraadi. Õpetajate keskmine vanus on 49-50. Koolikülastuse ajaks on osakonnas neli mentorit. 2019-2023. aasta kooli arengukavas on üheks suunaks õpetaja rolli muutumine nõustajaks, juhendajaks, mentoriks, eeskujuks, seoste loojaks, väärtushoiakute kujundajaks. Osakond on seadnud endale kõrge eesmärgi: alates sügisest 2022 toetab kõiki alustavaid kursusi õpingute jooksul mentor.

Õpetaja ametikoha tööülesandeid reguleerib lisaks ametijuhendist tulenevatele otsestele tööülesannetele „Tartu Kutsehariduskeskuse õpetaja ametikoht, tööülesanded ja töökoormuse arvestamise alused“, kus on sätestatud õpetaja ametikohale erinevad astmed: nooremõpetaja, õpetaja, vanemõpetaja ja meisterõpetaja. Astmed erinevad üksteisest eelkõige tunnikoormuste ja teiste tööülesannete proportsioonide osas. Teiste tööülesannete kirjeldamisel ning täitmise kokkuleppimisel lähtutakse osakonna tegevusest ning arenguplaanidest.

Komisjoni hinnangul on äri ja kaubanduse osakonnas olemas kvalifitseeritud ja pühendunud õpetajad, sh mentorid, kes lisaks mentorluse elluviimisele nõustab ja toetab noori kolleege.

¹ Õpetajad on antud dokumendi kontekstis kõik õppekasvatusala töötajad (sh praktilise töö juhendajad, praktikajuhendajad koolis jt)

Õppekavarühm: Hulgi- ja jaekaubandus (HJK)

Kutseõpetajatel on vajalik kvalifikatsioon ja kutsed: kutseõpetajal/meisterõpetajal - kutseõpetaja, tase 7 ja täiskasvanute koolitaja, tase 7; kutseõpetajal/vanemõpetajal - müügikorraldaja, tase 5 ja täiskasvanute koolitaja, tase 6; kutseõpetajal -täiskasvanute koolitaja, tase 6; üks kutseõpetaja õpib TÜ kutseõpetaja III kursusel; kutseõpetaja/nooremõpetaja. Lisaks on praktikust e-kaubanduse õpetaja käsunduslepingu alusel. Kaubanduse valdkonna õppijate arvu pidevast langusest tingituna ei ole piisavat rakendust kõigile õpetajatele, kuid arvestades õpetaja soovi koolis tööd jätkata, leiab kool õpetajale sobiva lahenduse töötamiseks osalise koormusega või kavandatakse töö erinevate osakondade vahel.

Vestlusel kinnitasid õppijad, et õpetajad on pädevad, hoolivad, toetavad, abistavad ja on oskuslikud juhendajad. Õppijate ettepanekuid kuulatakse ja arvestatakse. E-kaubanduse spetsialisti meister- ja praktikust õpetaja vahel on toimiv koostöö ja nad täiendavad teineteist. Müügikorraldaja eriala tunnid meeldivad õppijatele, sest õppetöös toodi elulisi näiteid. Vestlustest õppijate ja vilistlaste arvates võiks õppetöös kasutada rohkem praktikuid, sh nt turunduse valdkonna loengutes, eesmärgiga paremini ühendada õppetöö ja ülevaade kaasaja uutest suundadest töömaailmas.

Õppekavarühm: Juhtimine ja haldus (JH)

Vestlustest õppijate ja vilistlastega selgus, et üldine õpetajatele antud tagasiside on hea. Praktikust õpetajaid käis, kuid see oli õpperühmiti erinev (koolipõhine õpe ja töökohapõhine õpe). Vestlusel vilistlastega selgus, et hinnati neid õpetajaid, kes oskasid oma loengutes kaasata vestlustesse, kus aruteludes sai kinnistada teoreetilisi teadmisi. Vestlusest õppijatega (koolipõhine õpe) selgus, et on Tartu RKs on õpetajaid, kes ei oma nende arvates piisavalt valdkonnaalaseid praktilisi kogemusi. Parendusvaldkonnana näevad õppijad, et JH ÕKRis peaks olema rohkem praktikust õpetajaid, konkreetselt koolipõhises õppes.

Õppekavarühm: Transporditeenused (TT)

Transporditeenuste erialal õpetab 2 kutseõpetajat, kellest 1 on vanemõpetaja ja 1 õpetaja. Lisaks 1 külalisõpetaja, kellel on pikk valdkonnas töötamise kogemus ja pedagoogiline haridus puudub. Kutseõpetajatel on laopidaja tase 3 ja logistiku abi tase 4 kutsed, üks õpetaja lõpetab hindamisaruande koostamise hetkel Tartu Ülikoolis kutseõpetaja õpinguid. Transporditeenuste eriala õpetajate keskmine vanus on 50,6 aastat (seisuga 31.12.2021). Lisaks õpetavad suures mahus transporditeenuste ÕKRis jae- ja hulgikaubanduse valdkonna kutseõpetajad, sest neil on olemas vastavad oskused ja see võimaldab töötamist 1,0 koormusega. Transporditeenuste kutseõpetajad on stažeerinud logistika ettevõttes ning osalenud muuhulgas mahukatel erialaliidu PROLOG täienduskoolitustel ning täiskasvanute koolitaja koolitusel. Õppijad ja vilistlased andsid vestluste käigus kutseõpetajate pühendumusele ja paindlikkusele väga kõrge hinnangu.

Kooli eneseanalüüsis väidetakse, et on kaasatud praktikuid ettevõtetest, ent vestlustest transporditeenuste valdkonna õppijate ja vilistlastega seda paraku välja ei tulnud, et neile oleksid praktikud käinud külalislektoritena oma igapäevatööd tutvustamas või erialaineid õpetamas. Ainsaks õppijate ja vilistlaste poolt esile tõstetud praktikuks on üks 16-aastase transpordiettevõtte juhtimise kogemusega külalisõpetaja.

Toetudes vestlustele õppijate ja vilistlastega, komisjon näeb parendusvõimalusena eelkõige täiendavate praktikust külalislektorite kaasamist, kes tutvustaksid oma igapäevatööd ja selles kasutatavaid töövahendeid. See annaks õppijaile ülevaate ja esmase arusaama sellest, mis neid töökeskkonnas ees ootab ja milles õpitav amet täpsemalt seisneb. Samuti tuleks pöörata tähelepanu kasvava eriala õppijate arvu ja uute õppekavade avamise kontekstis kutseõpetajate järeelkasvu tagamisele.

3.3.2. Õpetajate kutse-, eri- ja ametialane areng lähtub õppekavadest, õppijate vajadusest ja osapoolte tagasisidest ning eneseanalüüsist

Tartu RK õpetajate kutse- ja ametialane areng lähtub kooli arengukava tegevuskava prioriteetidest, õppekavade vajadustest ja õpetajate eneseanalüüsi tulemustest ning toimub koolitus- ja stažeerimiskava alusel. Hinnatavate ÕKRide eneseanalüüsi põhjal on Tartu RK loonud eeldused õpetajate pidevaks eri-, kutse- ja ametialaseks arenguks, meisterlikkuse tõusuks ning õpetajate juhendamisel kujundatakse tulevasi meistreid. Eneseanalüüsile järgnevad koostöövestlused, kus selgitatakse välja koolitusvajadused.

Vestlusest ÕKRide õpetajatega selgus, et õpetajad on käinud stažeerimas nii Eesti ettevõtetes kui ka nt Taanis, Soomes (Erasmus+ programmi raames). Stažeerimise tulemuslikkust analüüsis iga õpetaja vastava tagasisidevormi abil. Stažeerimist reguleerib "Tartu Kutsehariduskeskuse stažeerimise kord", viimase kahe aasta jooksul (Covid-19 periood) ei ole olnud võimalik plaanitud stažeerimistel käia.

Töötajate koolitusel osalemist reguleerib kord „Tartu kutsehariduskeskuses töötajate koolituse põhimõtted“. Koolitusplaan koostatakse vähemalt üheks õppeaastaks, õpetajate arengut kavandatakse lähtudes õpetajate eneseanalüüsist, struktuuriüksuse ja kooli arenguvajadusest. Õpetajatel võimaldatakse osalemist nii tasemeõppes kui täienduskoolitustel. Samuti võimaldatakse õpetajal sooritada erialane kutseksam vastava kvalifikatsiooni tõendamiseks. Lisaks võimaldatakse kursuse juhatajal täiendada end mentoriks saamisel. Igal aastal toimub koolis "Meistrite päev", mille raames saavad kooli pedagoogilised töötajad täiendada oma silmaringi ja kasulikke nippe töötubadest. Õpetajate metoodiliseks toetamiseks on koolis loodud meisterõpetajate süsteem.

2018. ja 2020. aastal viidi koolis läbi küsitlused õpetajate digipädevuste hindamiseks. Vastuste põhjal koostasid kooli haridustehnoloogid iga õpetaja ja kogu osakonna digipädevuste profiili. Digitehnoloogilist tuge on võimalik saada haridustehnoloogilt, meisterõpetajatelt ja kolleegidelt. 2020. aastal käivitati pärast küsitluse tulemuste analüüsimist koolitus DIGIABC 2020, nüüd jätkub õpetajate digipädevuste arendamine lühikoolitustega osakondades. Kool panustab ja loob mitmekülgseid võimalusi õpetajate digipädevuste taseme ühtlustamiseks ja arendamiseks. Haridustehnoloogiga vestlusest sai komisjon kinnitust, et toimub digiõppe strateegia koostamine, kuhu on kaasatud erinevate Tartu RK üksuste esindajad ja kus arvestatakse kõikide osapoolte vajadusi. Komisjon tunnustab õpetajate digipädevuste arendamise toetamist tasemete ühtlustamiseks.

2020. aastal on Tartu RKs kinnitatud "Tartu Kutsehariduskeskuse enesetäiendamiseks vaba semestri taotlemise ja määramise kord". Korrast lähtuvalt võib õpetaja taotleda vaba semestrit enesetäiendamiseks, mida kasutada näiteks stažeerimiseks ettevõttes, enesetäiendamiseks välisriigis, õppetöös ja praktilisel osalemiseks ning mille tulem on näiteks uue (metoodilise) õppematerjali või eriala/(osaoskuse) õppekava loomine ja rakendamine, uue (digi-)tehnoloogia vmt sissetoomine. Näiteks HJK ÕKR kutseõpetaja osales stažeerimisprojekti Taanis, mille eesmärk oli tutvuda sealsete õppekavadega ja õppemeetoditega. Vaba semestri tulemusena valmis valikmoodul rakenduskava "International Customer service", mida hakatakse veebisilla vahendusel paralleelselt mõlemas koolis õpetama alates 2022. aasta oktoobrist.

Õpetajate omavaheline koostöö toimib tihedamalt valdkonniti, õppekavati. Eestvedajateks on meisterõpetaja ja õppekavahoidjad ning vanemõpetajad. Koolitustel ja õpirändel osalenutel on heaks tavaks jagada infot ning kogetut kolleegidega. Koostöö osakonna liikmete vahel toimib väga erinevate tegevuste, ülesannete jne elluviimiseks.

Õpetajate tunnustamist reguleerib „Tartu Kutsehariduskeskuse töötajate tunnustamise ja toetuse maksimise kord“. Tartu KHK eneseanalüüsi aruandest selgub ning kooliküllastusel läbiviidud vestlustel õpetajatega leidis kinnitust, et kooli töötajate, sh õpetajate tunnustamiseks on palju erinevaid võimalusi.

Näiteks igal aastal valitakse koolis Aasta õpetaja ja Meie meister, linna tasandil Aasta õpetaja ja Aasta haridusjuht. Ka õpilasesindus tunnustab õppijate tagasiside põhjal igal aastal õpetajaid Õpetajate päeval. Komisjoni hinnangul saab välja tuua positiivse näitena uuele õpetajale mentori määramist, kes siis toetab noort õpetajat kutsealases tegevuses. Vestlusest JH õpetajatega selgus, et alustavad õpetajad võiksid saada süstemaatilisemalt informatsiooni õppetöö korralduse kohta, kooli poolt võiks keegi rohkem märgata algajat õpetajat õppeprotsessis.

Kool on liitunud Töö- ja peresõbraliku tööandja programmiga. Selle käigus on rakendunud täiesti uute meetmetena sisekommunikatsiooni parandamiseks loodud töötajate elektroonne kiidunurk ja igapäevane infokiri ning psühholoogilise nõustamise teenus.

Komisjoni hinnangul õpetajate kutse-, eri- ja ametialane areng lähtub õppekavadest, õppijate vajadusest ja osapoolte tagasisidest ning eneseanalüüsist. Süstemaatilisemat ühtlustamist vajaks õpetajate tagasiside andmine. Tartu RK kogub süstemaatiliselt tagasisidet õppijatelt, kuid viimased ei ole rahul tagasisidega üksikutelt õpetajalt. Vestluses vilistlaste ja õppijatega selgus, et õppijad ei saa õpetajatelt, sh noortelt õpetajatelt õigeaegselt tagasisidet, mida saaks arvestada iseseisva töö planeerimisel.

Järeldused

Tugevused

- 1) Hinnatavates õppekavarühmades õpetajate motiveeritus ja meeskonnatöö õppekavaarenduses toetavad õppetöö läbiviimist ning õppijate õpiväljundite saavutamist.
- 2) Koolis on kokku lepitud õpetajate tunnustamise põhimõtted. Õpetajaid tunnustatakse, mis motiveerib neid panustama õppekavarühmade arengusse.
- 3) Hinnatavate õppekavarühmade kutseõpetajad võtavad osa õppetöövälistes tegevustes, nt häkaton, heategevuslikud ettevõtmised, kutsevõistlusteks valmistumine, mis aitab kaasa teemadeüleste hindamisülesannete loomisele ja õppijate loovuse arendamisele.
- 4) Komisjoni hinnangul väärivad tunnustamist mentorluse põhimõtete rakendamise, sh õppijatele, nt kursuse juhendajate rolli muutumine mentoriks.

Parendusvaldkonnad ja komisjoni **soovitused** selle probleemi või kitsaskoha lahendamiseks

- 1) Hinnatavates õppekavarühmades võiks õppijatelt ja vilistlastelt saadud tagasiside alusel õpetajatel olla rohkem tööturule vastavaid oskusi või oleks õppetöös kaasatud senisest enam valdkonna spetsialiste, praktikuid. Praktikute laialdasem kaasamine õppetöö läbiviimisesse tagab õppe sisu ajakohasuse ja kooskõla töömaailma vajadustega. Võimalusena näeb komisjon täiendavate praktikutest külalislektorite kaasamist, kes tutvustaksid oma igapäevatööd ja selles kasutatavaid töövahendeid. See annaks õppijaile ülevaate ja esmase arusaama sellest, mis neid töökeskkonnas ees ootab ja milles õpitav amet täpsemalt seisneb.
- 2) Vestlustel õppijatega selgus, et nad ootavad süstemaatilisemat tagasisidet oma tehtud töödele. Komisjon soovitab välja töötada tagasiside andmise põhimõtted eesmärgiga parendada õppetöö kvaliteeti.

4. Hindamiskomisjoni peamised järeldused hulgi- ja jaekaubandus, juhtimine ja haldus, transporditeenused õppekavarühmade osas

Tugevused

- 1) Hinnatavates õppekavarühmades on mitmekülgne, tööandjate, vilistlaste ja õppijate koolitusvajadust arvestav õppekavade valik. Õppekavade loomisel tugineb Tartu Rakenduslik Kolledž piirkonna tööturu vajadusele. Õppekavade koostamisel tehakse koostööd sama eriala õpetatavate koolidega ja kooli teiste osakondadega.
- 2) Kutseõpetajad osalevad Kutsekoja juurde moodustatud kutsestandardite väljatöötamise töögruppide töös ja koolidevahelistes õppekavaarenduses. Kutsestandardite koostamises osalemine annab tugeva ettevalmistuse õppekavade koostamiseks ja koolidevaheliseks koostööks.
- 3) Hinnatavate õppekavarühmade kutseõpetajad võtavad osa õppetöövälistes tegevustes, nt häkaton, heategevuslikud ettevõtmised, kutsevõistlusteks valmistumine, mis aitab kaasa teemadeüleste hindamisülesannete loomisele ja õppijate loovuse arendamisele.
- 4) Komisjoni hinnangul väärib tunnustamist mentorluse põhimõtete rakendamine, sh õppijatele, nt kursuse juhendajate rolli muutumine mentoriks.

Parendusvaldkonnad ja komisjoni soovitused selle probleemi või kitsaskoha lahendamiseks

- 1) Tartu RK eneseanalüüsist lähtuvalt on õppijate tagasiside vähene. Vestlusest õppijatega selgus, et nende tagasisidega ei ole arvestatud piisavalt. Komisjon soovib täiustada tagasiside kogumist ja kasutamist eesmärgiga viia vajadusel parendused sisse rakenduskavades, õppekorralduses jm.
- 2) Hinnatavates õppekavarühmades õpingute katkestamise määr on kõrge. Komisjon toetab hinnatavates õppekavarühmade eneseanalüüsis välja toodud arenguvajadusi täiustada väljalangevuse vähendamiseks vastuvõtuprotsessi ja rakendada õppijate individuaalset õpiteed. Komisjon soovib motiveerida kandideerijaid rohkem kasutama tugikeskuse poolt pakutavaid teenuseid.
- 3) Juhtimise ja halduse õppekavarühma õppijatel on ettevõtetes praktika sooritamise muutumas keerulisemaks, kuna osaliselt ostetakse praktikaettevõtetes teenuseid sisse. Komisjon soovib teha tõhusamat koostööd praktikaettevõtetega, leidmaks lahendusi õpiväljundite saavutamisel läbi praktika sooritamise.
- 4) Hulgi- ja jaekaubanduse õppekavarühma vastuvõttu on viimastel aastatel vähendatud ja ka huvi klienditeenindaja kaubanduses ja müügikorraldaja erialade vastu langenud. Õppimisvõimaluste propageerimisel lisaks senistele tegevustele tõhustada veelgi koostööd ettevõtete, erialaliitudega jt huvigruppidega, sh tõsta tööandjate teadlikkust kvalifitseeritud tööjõu vajalikkusest. Komisjon soovib senisest enam levitada informatsiooni hulgi ja jaekaubanduse õppekavarühmade erialade õppimisvõimaluste kohta põhikooli ja gümnaasiumi õpilastele, rõhutamaks kaubanduses töötamise olulisust ja karjäärivõimalusi, kaasates eksperte, vilistlasi.
- 5) Hinnatavate õppekavarühmade erialade töö- ja praktikakohtade tarkvara arengud on kiired ja seega vajab uuendusi ka koolis kasutatavad tarkvaralahendused. Komisjoni hinnangul on vajalik praktiliste oskuste omandamist toetavate ja õppijate erialaseks tööks ettevalmistamisel hädavajalike tarkvaralahenduste, nn intelligentsete lahenduste hankimine.
- 6) Hinnatavates õppekavarühmades võiks õppijatelt ja vilistlastelt saadud tagasiside alusel õpetajatel olla rohkem tööturule vastavaid oskusi või oleks õppetöös kaasatud senisest enam valdkonna spetsialiste, praktikuid. Praktikute laialdasem kaasamine õppetöö läbiviimisesse tagab õppe sisu ajakohasuse ja kooskõla töömaailma vajadustega. Võimalusena näeb komisjon täiendavate praktikutest külaliselektorite kaasamist, kes tutvustaksid oma igapäevatööd ja selles kasutatavaid töövahendeid. See annaks õppijaile ülevaate ja esmase arusaama sellest, mis neid töökeskkonnas ees ootab ja milles õpitav amet täpsemalt seisneb.

Arenguvõimalused

- 1) Arvestades koolipõhises õppevormis sessioonidena korraldatud õppes õppijate mõningaid raskusi valikmoodulite valikul, tuleks komisjoni hinnangul luua senisest enam valikmoodulite e-kursusi või hübriidkursusi, mis loovad tingimused valikmoodulite mitmekesistamiseks ja õppijate individuaalsuse arvestamiseks. Kuna hübriidõpe on õppijate poolt hästi vastu võetud ja selle osakaal ajas kasvab, näeb komisjon ühe arenguvõimalusena hübriidõppe tehniliste võimekuste edasiarendamist.
- 2) Komisjon toetab vestlustel ilmnenu kooli püüdlusi toetada e-õpet kui õppemetoodilist ja paindlikku individuaalse õpitee arendamist.
- 3) Transporditeenuste õppekavarühma arenguvõimalusena toob komisjoni välja käsiskännerite ja arvuti töökohtade arvu suurendamist, et vähendada kohati tekkivaid ooteaegu ning võimaldada samaaegset tööd riistvaraga suuremal arvil õppijail.